

(9
(32)

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΝΕΟΛΑΙΑ

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1936
ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 32
ΕΤΟΣ Γ.

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ

ΝΕΟΛΑΙΑ

ΕΤΟΣ Γ΄

ΑΡ. ΦΥΛ. 9

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1936

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΤΑ ΧΕΡΙΑ ΣΟΥ

I

Τὰ χέρια σου τὰ όλόχλωμα, τ' άγνά, τὰ χαϊδεμένα
πού δέν τὰ σύντριψε καμμιάς άπελπισιάς δαρμός,
δέν εἶναι για νά πιάσουνε καμμιά γητεύτρα πέννα
γιατί δέ σοῦ τὰ μόλυνε ό άπέραντος καῦμός.

Τὰ χέρια σου τ' άγνότατα, τὰ όλόλεπτα, τὰ αἰθήρια
άστα νά πιάσουν λούλουδα κι' άστα νά πιάσουν φῶς,
καί τὰ σκληρά τὰ χέρια μου τ' άτσάλινά μου χέρια
πού τ'άχει δέσει άπειρες φορές καῦμός κρυφός,

Θά πιάσουνε τήν πέννα σου, τή σιδερένια πέννα
πού μοῦ τὰ δένει πιότερο καί στά ματώνει έσένα,
καί θά ίστορήσουνε καῦμούς πού ξέρω μόνο έγώ...

Θά γράψουνε στ' όλόλευκο χαρτί για κάποι' άστέρια
πού δίνουνε τή λάμψη τους σέ κάθε ναυαγό,
τά συντριμμένα μου τὰ χέρια...

II

"Άς τὸ γερό τὸ χέρι μου νά σέ κρατᾶ άπ' τὸ χέρι
γιατ' εἶν' οἱ δρόμοι δύσκολοι κι' άγκάθια έχουν πολλά...
Εἶν' ό οὔρανός όλόθαμπος δίχως κανέν' άστέρι
κι' άπό τὰ οὔρανια σύννεφα, δάκρυ θολό κυλᾶ.

Τὰ πλήγωσες τὰ χέρια σου τ' άγνά σέ κάποια βάτα
καί στάζει τὸ αἷμα άπ' τήν πληγή γοργό καί πορφυρό.
Νά στά γιατρέψω δός μου τα, με προσοχή περπάτα...
Πληγές στ' άθῶα τὰ χέρια σου δέ θέλω νά θάρῶ.

Δός μου τ' άγνὸ τὸ χέρι σου, μες τὸ δικό μου χέρι,
θά σ' όδηγήση στοργικά, γλυκά, καί θά σέ φέρη
σέ κάποια άπάνεμη, ὀμορφη καί μακρυνή μεριά,

πού θᾶν' ώρατός ό οὔρανός καί χαρωπά τ' άστέρια.
Δός μου τ' άθῶα χέρια σου, στά χέρια τὰ βαρεία
τά συντριμμένα μου τὰ χέρια....

PENA LEONTIDOY

Η ΤΡΕΛΛΗ

Τὴν εἶδα νὰ κάθεται στὴ γωνιά κάποιου δρόμου μὲ τὸ χέρι ἀπλωμένο στὸν κάθε διαβάτη γιὰ μιὰ βοήθεια. Ἀπὸ τὰ γαλανὰ μάτια της πού μοιάζαν σὰν ξεπλυμένα ἔφευγε τὸ θολὸ βλέμμα της καὶ κυττούσε ἀδιάφορα ὅλη τὴν κίνησι χωρὶς νὰ ἐνδιαφέρεται γιὰ μᾶς ὅλους πού τὴν κυττούσαμε ὦρα πολλή.

Κάτι πού ἔσφιγγε στὴν ἀγκαλιά της τραβοῦσε τὴν προσοχή μας κι' ἀναρωτιόμαστε τί νᾶναι τάχα αὐτὰ τὰ κουρέλια πού χαϊδεύει. Ἦταν ἄγνωστη σὲ κείνη τὴ γειτονιά καὶ κάποιος πειὸ περίεργος πού ἐπεχείρησε νὰ τὴν ρωτήσῃ πῆρε γιὰ ἀπάντησι ἓνα ἄγριο βλέμμα καὶ μιὰ φωνὴ ὅμοια μὲ μούγκρισμα.

Ὅλοι ἔφυγαν κουνώντας θλιβερὰ τὸ κεφάλι τους καὶ μόνον ἐγὼ ἔμεινα καρφωμένη στὴ θέση μου καὶ περίμενα... μὰ τί περίμενα; δὲν ξέρω... νὰ μάθω ἴσως...

Καὶ εἶδα... ναὶ τὴν εἶδα ν' ἀνοίγῃ τὸ ξεθωριασμένο σάλι της καὶ φάνηκε μέσ' ἀπ' αὐτὸ ἓνα μουτράκι κάπως ἀλλοίθωρο.

— Μὴ κλαῖς ἀγάπη μου, μὴ κλαῖς, τοῦ ψιθυρίζει μὲ τὴ σβυσμένη φωνή της, χαϊδεύοντας ἀπαλὰ τὸ κεφαλάκι του. Τώρα σὲ λίγο θὰ γυρίσωμε στὴ ζεστὴ καμαρούλα μας καὶ θὰ σὲ κοιμήσω ἤσυχα γλυκὸ μου παιδάκι... Μὴ κλαῖς...

Ἔπειτα ἔκρυσε τὶς λίγες δεκάρες πού κατάρθωσε νὰ μαζέψῃ ἀπὸ τὸ πρωτὶ καὶ πῆρε τὸ δρόμο τοῦ γυρισμοῦ.

Δὲν εἶχα δουλειὰ καὶ τὴν ἀκολούθησα γιὰ νὰ δῶ πού θὰ πῆγαινε.

Σέρνοντας τὰ τρεμάμενα βήματά της γύριζε κάθε τόσο καὶ κύτταζε μὲ φόβο γύρω της καὶ μὴ βλέποντας κανέναν ἤσυχάζε.

— Γιατί νὰ δείχνῃ αὐτὸν τὸν φόβο; ἀναρωτήθηκα μὰ δὲν πρόφθα-

σα ν' ἀπαντήσω στὸν ἑαυτὸ μου.

Κάποια χαμίνια κρυμμένα στοὺς γύρω δρόμους ὠρμησαν μόλις τὴν εἶδαν φωνάζοντας:

— Νὰ ἢ τρελλή... νὰ ἢ τρελλή μὲ τὴν κούκλα.

Καὶ τὴν κύκλωσαν ὅλα μαζί ἀπειλώντας νὰ τῆς τὴν πάρουν.

Μὰ ἢ τρελλή — γιατί πραγματικὰ τρελλή ἦταν ὅπως ἔμαθα ἀργότερα — τὴν ἔσφιξε μὲ δύναμη στὴν ἀγκαλιά της καὶ ἀνοίγοντας δρόμο, ἔτρεξε νὰ σωθῇ στὰ στενὰ δρομάκια ἀφήνοντας ἄγριες φωνές τρόμου.

Κάποιος κύριος πού ἔτυχε νὰ περνᾶ κείνη τὴν ὥρα, εἶδε τὰ χαμίνια, πού κυνηγοῦσαν τὴν τρελλή καὶ φεβριζοντάς τα τὰ σκόρπισε.

Κατόπιν μὲ εἶδε πού τὸν κυττούσα περίεργα καὶ μὲ πλησίασε.

— Τὰ παληόπαιδα, μοῦ λέει, δὲν τὴν ἀφήνουν ἤσυχη στὸ δράμα της ἀλλὰ ἀρέσκονται νὰ διασκεδάζουν πειράζοντας αὐτὴ τὴ δυστυχισμένη. Πολλές φορές τὴν χτυποῦν κι' αὐτὴ φωνάζει γιατί φοβάται μὴν τῆς πάρουν τὴν κούκλα πού κρατᾶ.

— Καὶ σεῖς τὴν γνωρίζετε; τὸν ρώτησα.

— Βεβαίως καὶ τὴν γνωρίζω ἀφοῦ μὲ τὸν μακαρίτη τὸν πατέρα της μᾶς συνέδεε στενὴ φιλία.

— Ἄ... εἶπα, ἦταν ἢ δυστυχισμένη τρελλή πάντοτε;

— Ὅχι, δεσποινὶς ἀλλ' ἂν αὐτὸ δὲν σᾶς κουράζει, ἀκοῦστε μὲ λίγα λόγια τὴν θλιβερὴ ἱστορία της.

«Ὅπως σᾶς εἶπα καὶ πρὶν, ἄρχισε νὰ μοῦ λέῃ, μὲ τὸν πατέρα της εἶμαστε φίλοι καὶ πῆγαινα τακτικὰ σπίτι τους. Ἡ Ἄννα, αὐτὸ εἶναι τὸ ὄνομα τῆς τρελλῆς, ἦταν ἓνα κορίτσι καλὸ, φρόνιμο, ἀρκετὰ μορφωμένο καὶ μὲ μιὰ καλὴ προῖκα πού συντρόφευε τὴν ὁμορφιά της.

Εἶχε γύρω της πολλοὺς θαυμαστὰς

καὶ γελοῦσε μαζί τους μὲ τὴν προσπάθεια πού κατέβαλλε καθένας τους γιὰ νὰ τὴν κερδίσει. Ἡ Ἄννα ὅμως δὲν εἶχε καμμιά διάθεση νὰ δεσμευθῇ καὶ περιοριζόταν μόνον σ' ἓνα φλέρι πολὺ ἀκίνδυνο.

Αὐτὸ ὅμως δὲν σημαίνει ὅτι δὲν θὰ πιανόταν στὰ δίχτυα τοῦ φτερωτοῦ θεοῦ πού κάποτε θὰ στήνονταν καὶ γι' αὐτή.

Κι' ὁ τρελλὸς τοξότης δὲν ἄργησε νὰ τῆς τὰ στήσῃ γερὰ καὶ πολὺ γρήγορα πιάστηκε μέσα.

Σ' ἓνα φιλικὸ σπίτι γνωρίστηκε μ' ἓνα νέο κι' ἐννοίωσε τὴν καρδιά της νὰ χτυπᾶ δυνατὰ. Αὐτὴ ἦταν ἢ ἀρχή, τ' ἄλλα τὰ μαντεύετε. Μιὰ κι' ἢ ἀγάπη τους ἦταν ἀμοιβαία τίποτα δὲν τοὺς ἐμπόδιζε νὰ ἐνωθοῦν γιὰ πάντα — τί σκληρὴ εἰρωνεία — κι' ἔγιναν οἱ γάμοι μὲ τὶς εὐχὲς ὄλων. Ἡ εὐτυχία ἔλαμπε στὸ πρόσωπό της, τὸ ὄνειρό της εἶχε πραγματοποιηθῆ. Τίποτα δὲν τὴν χώριζε ἀπὸ κείνον. Ἐνα χαριτωμένο κοριτσάκι ἦρθε νὰ στερεώσῃ, ὅπως ἔλεγε, τοὺς δεσμούς των ἀκόμη περισσότερο. Κι' ὅμως συνέβη τὸ ἀντίθετο.

Ἐκεῖνον τὸν καιρὸ ὁ ἄνδρας της εἶχε γνωρισθῆ μὲ μιὰ θεατρίνα ἐνὸς περιοδεύοντος θιάσου καὶ θαμπωμένος ἀπὸ τὰ πλᾶνα λόγια της, τὴν ἀγάπησε κι' ἄρχισε νὰ ξενυχτᾶ καὶ νὰ σπαταλᾶ τὰ λεπτὰ του πάνω σ' αὐτήν.

Ἡ γυναῖκα του δὲν γινώριζε τὴν ἀπιστία του κι' ἐξακολουθοῦσε νὰ τὸν ἀγαπᾶ ὅπως πρὶν καὶ ζοῦσε εὐτυχισμένη κοντὰ του μὲ τὴν κοροῦλα τους.

Κ' ἓνα πρωτὶ ἐκεῖνος ἔφυγε γιὰ νὰ μὴ ξαναγυρίσῃ ποτὲ πιά. Ἀκολούθησε τὸ θιάσο στὸ μακρυνὸ ταξεῖδι του καὶ ξέχασε στὴν ἀγκαλιά τῆς ἐρωμένης τὴ γυναῖκα καὶ τὸ παιδί του.

Ἡ Ἄννα ὅταν ἔμαθε τὴν ἀπιστία καὶ τὴν ἐγκατάλειψί της ἀπὸ κείνον πού τυφλὰ ἐλάτρευε, ἐννοίωσε

στὴν καρδιά της τὸ μαχαίρι τοῦ δήμιου της... μὰ δὲν ἔκλαψε γι' αὐτό, ὄχι!

Ἡ ὑπερηφάνεια κι' ὁ ἐγωῖσμός ἔπνιξαν κάθε τρυφερότητα γιὰ κείνον καὶ μόνον βαθεῖα περιφρόνησι γέμισε τὴν ψυχὴ της γιὰ τὴν ἀνανδρία του.

Μὰ δὲν ἔκλαψε. Εἶχε τὴν κοροῦλα της νὰ μεγαλώσῃ καὶ ἀφοσιώθηκε σ' αὐτήν. Ἡ καρδιά της ὀλόκληρη δόθηκε σ' αὐτὸ τὸ ἄθωο πλάσματάκι πού δὲν θὰ γινώριζε ποτὲ τὸν ἄστοργο πατέρα.

Ἄλλ' ὅμως ἢ μοῖρα ἀποφάσισε νὰ παίξῃ σκληρὸ παιχνίδι στὴ δυστυχισμένη μάννα κι' ἔχυσε ὄλο τὸ φαρμάκι στὴν ψυχὴ της.

Ἡ φτώχεια δὲν ἄργησε νὰ χτυπήσῃ τὴν πόρτα της κι' ἢ δυστυχία τὴν τύλιξε στὰ μαῦρα δίχτυα της. Τὸ φάσμα τῆς πείνας παρουσιάστηκε μπροστὰ στὰ μάτια της κι' ἄρχισε νὰ τὴν βασανίζῃ. Τότε ζήτησε νὰ ἐργασθῇ μὰ κανεὶς δὲν τὴν δεχόταν μ' ἓνα μωρό... Μάταια γύριζε ἀπὸ τὸ πρωτὶ χτυπώντας τὶς πόρτες... Κι' ἓνα βράδυ σκοτωμένη ἀπὸ κούραση ἀπελπισμένη γιὰ τὴν ἀτυχία της, ἐπέστρεψε ἀργὰ στὴν κάμαρά της. Τὰ μάτια της γεμάτα δάκρυα πού κυλοῦσαν στὰ ἀδύνατα μάγουλά της καὶ τὸ μυαλό της θολὸ τὴν ζάλισαν... ἔπεσε... Ἐνα αὐτοκίνητο, μιὰ πολυτελὴς λιμουζίνα ἐρχόταν ἀπὸ πίσω μὲ ταχύτητα... δὲν πρόφθασε νὰ φρενάρῃ... πέρασε πάνω ἀπὸ τὸ παιδί της... Κανεὶς δὲν τὴν εἶδε πεσμένη καὶ μόνον ὅταν συνῆλθε κι' ἀντίκρυσε τὴν ἀμορφὴ μᾶζα πού κοίτονταν πλάι της πάγωσε... ἔμεινε καρφωμένη στὴ θέση της καὶ ξαφνικὰ ἄρπαξε τὶς ματωμένες σάρκες, ὅτι ἀπόμεινε ἀπὸ τὸ παιδί της κι' ἀφήνοντας ἓνα γέλιο τρελλὸ πού σ' ἀνατρίχιαζε χάθηκε στὸ σκοτάδι τῆς νύχτας...

Εἶχε τρελλαθεῖ!..

Κι' ἀπὸ τότε γυρίζει μ' αὐτὴν τὴν πᾶνινη κούκλα στὴν ἀγκαλιά της

ΑΧ! ΜΙΚΡΟΥΛΑ ΔΕΣΠΟΙΝΙΣ ...

Στόν ποιητή κ. ΚΩΣΤΑ ΘΡΑΚΙΩΤΗ

Κανέννας δέν θά σέ θυμηθεῖ μικρούλα,
ἦσουν στήν κορνίζα μιάς nature morte
καί πέθανες μικρούλα,
στή στενή καί φτωχική σου κάμαρη
πού μύριζε μονάχα σκόνη.

Μικρούλα δεσποινίς 18 χρονῶ.

Στή φωτεινή προθήκη ἑνὸς μυροπωλείου
ἦ μαμά σου πούλησε
τόν ἥλιο τῶν ματιῶν σου
γιά μιὰ δλοστρόγγυλη κουλούρα.
"Αχ! μικρούλα δεσποινίς.

Τώρα θάσαι δίχως φτιασίδι τοῦ Coty
δίχως καπέλλο στό κεφάλι.
δίχως τριαντάφυλλο στ' αὐτί.

"Αχ! μικρούλα δεσποινίς 18 χρονῶ.

Οἱ συντρόφισές σου θά βγαίνουν
ὅπως πάντα στό δρόμο,
θά περπατοῦν χοροπηδώντας
στίς ψηλές τους φτέρνες.
(ἔνῳ ὁ δρόμος σου ἐσέ θᾶναι μεγάλος
μεγάλος δρόμος πού περνάει
χωρίς εὐχάριστες ἀλέες).

Κάποτε θά σέ σκέφτονται
ἀπ' τὰ μπαλκόνια τους κοιτώντας,
ἕνα πουλί πού θά πετάει.
"Α! δεσποινίς, μικρούλα δεσποινίς,
πέταξες καί σύ.

—Ποῦ;
—Ἐκεῖ πού δέν ξαίρουν
οὔτε τὰ ὄνειρά μας νά πετοῦν.

"Ἐφυγες χωρίς νά χαιρετήσεις
τόν καπετάνιο πού σοῦ φύλαγε
τῆ βάρδια του γιά σένα.
Ἡ νύχτα σου τώρα θᾶναι
νύχτα δικιά του.

καί φαντάζεται πῶς εἶναι τὸ σκοτω-
μένο παιδί της. »

—Φτωχή κι' ἀθῶα μικρούλα... εἶπε
ἀναστενάζοντας βαθειά ὁ ἄγνωστος
καί βιάστηκε νά μὲ χαιρετίση καί
νά φύγη γιά νά μὴ δῶ, ἴσως, κάποιο
δάκρυ πού ἔλαμπε στό μάτια του.

Ἐπηρεασμένη ἀκόμη ἀπὸ τὴν θλι-

Ἡ σημαία του θᾶναι μαύρη
ὅπως ἡ καρδιά του·
ὅπως κ' ἡ μπोटίλια πού θά πίνει
τὸ πορτό του.

Τώρα στό ταξίδιο του
θά σέ ζητάει
μικρούλα δεσποινίς.

—«Εἶδατε τὴ μικρὴ ἀρραβωνιαστικιά μου;»
Κ'οἱ ἀγέρες πού θά πα ἴρουν
τόν ἀσύρματό του
θά σιωπᾶν ὅπως τὰ βατράχια.

Τὸ σκυλί σου ὁ Φλόξ
χασμουριέται παράξενα,
σέ θυμάται...
(Τοῦδινες κάποτε ζαμπόν)
Τώρα δέν ἔχει συντροφιά
παρὰ τίς μύγες.

Τὸ βιβλίο σου, τὸ λεύκωμα
τὸ καρνέ σου καί τὰ μυστικά
Γεμίσαν σκόνη ἀπ' τὴν ἀνία,
σέ χαιρετᾶνε θλιβερά:
Ἄντιο, μικρούλα δεσποινίς,

Τώρα δέν ξαίρει κανέννας
ἂν σοῦχει μείνει
ἐκείνη ἡ φτωχὴ περούκα
ἢ κρεμασμένη στή βιτρίνα,
ἢ μιὰ μασέλα ἄδεια,
μὲ μιὰ σειρὰ χρυσά,
ὀλόχρυσά δοντάκια.

Μικρούλα,
"Α! μικρούλα δεσποινίς δεκαοχτῶ χρονῶ,
κανέννας πιά δέν σέ θυμάται,
κανέννας δέν θά σέ θυμηθεῖ,
Κανέννας,
"Αχ! κανέννας...

Ἄπὸ «Τὰ Τραγούδια τῆς Αὐγῆς»
ΘΑΛΗΣ ΡΗΤΟΡΙΔΗΣ

βερὴ ἱστορία ἔννοιωθα ἕνα βᾶρος
σὴν καρδιά καί μπροστὰ στό μάτια
μου παρουσιαζόταν ὅλο τὸ δράμα.
Μὲ ἀργὰ βήματα συνέχισα τὸ δρό-
μο μου ἐνῶ στ' αὐτιά μου ἀντηχοῦ-
σε ἀκόμα τὸ φρικτὸ γέλιο τῆς τρελ-
λῆς πού μ' ἀνατρίχιαζε σύγκορμη.

ΛΙΛΗ ΜΑΝΟΥΣΑΚΗ

Η ΣΜΤΡΝΙΑ

(Συνέχεια καί τέλος)

Ἐκεῖνος τὴν κυττοῦσε μὲ μάτια
πόθου, καί θαύμαζε τὸ ὠραῖο πρό-
σωπό της, σέ μιὰ στιγμή τῆς εἶπε:

— Μυρέλλα πόσο εἶσαι σαγηνευ-
τική! σᾶν μὲ κυτῶς μ' αὐτὰ τὰ
μάτια σου ζαλίζομαι... Μυρέλλα...
Μυρέλλα...

Ἡ φτωχὴ κοπέλλα μπρὸς στό χεί-
μαρρο τῶσων λόγων, ἀπόρησε, γιατί
δέν τὸν ἤξερε τέτοιο, πρὶν ἀπὸ 3
χρόνια.

— Μπα! τοῦ εἶπε. Ἐμαθες νά μι-
λᾶς σᾶν καί κείνους τοὺς ὑπερμον-
τέρνους ἄμυαλους νέους, πού κά-
μουν κοπλιμέντα γιά νά πετύχουν
τὴ λεία τους;..

— Σ' ἀγαπῶ πάντα Μυρέλλα πί-
στεψέ με...

Ἐκείνη σῶπασε, Μὴ θέλοντας νά
ἐξακολουθήσῃ, γιατί περίεργος ὁ
κόσμος γυρνοῦσε καί τοὺς ἔβλεπε.

Ὅταν τελείωσε τὸ φιλμ, ὁ Τόνυς
παρεκάλεσε τὴν Μυρέλλα νά τὴν
συνδεῖται. Ἐκείνη δέχθηκε. Ἡ συν-
τροφιά του τῆς θύμιζε κάτι ἀπὸ
τοὺς περασμένους της περιπάτους.
Στὸ δρόμο τῆς εἶπε:

— Μυρέλλα, θέλεις νά περάσωμε
μίαν ὤμορφη βραδυά; νά πάρωμε
ἕνα ταξί καί νά πᾶμε στή Γλυφάδα
θέλεις;

— Στὴ Γλυφάδα; τέτοια ὦρα; τό-
σο ἀργά; ἀπήντησε ἐκείνη, "Α! ὄχι
ὄχι... Τόνυ.

— Τότε πᾶμε στή γκαρσονιέρα
μου θά περάσουμε ὤμορφα.

— "Α! ἔχεις καί γκαρσονιέρα; δέν
τὸ ἤξερα, εἶπε μὲ κάποια πίκρα καί
ἀπογοήτευσί ἡ Μυρέλλα, κι' ὕστερα
πιὸ σιγώτερα: "Ὅστε ἄλλαξες τόσο
πολὺ Τόνυ... ξέρεις καί λές ὤμορφα
ἐρωτόλογα... πηγαίνεις νύχτες στή
Γλυφάδα... ἔχεις γκαρσονιέρα... βέ-
βαια, αὐτὰ ἔχουν καί τίς συνέχειές
τους, καί τὰ ὑπονοούμενα... ὦ!.. Τόν-
υ, πῶς κατήντησες ἐτσι; σῶπασε

γιά λίγο καί ὕστερα νευρικά τοῦπε:
Καληνύχτα Τόνυ...

— Φεύγεις Μυρέλλα;.. Αὐτὰ πού
νομίζεις σὺ ἐγκλήματα, αὐτὰ εἶναι
ἡ ζωὴ, τὰ νειᾶτα... Τί μὲ θεωρεῖς
λοιπόν; νά πανδρεύθῳ νά σκλαβω-
θῶ μὲ μιὰ γυναίκα, γιά ν'ἄχω γκρί-
νιες καί μαλώματα κάθε μέρα;

— Φθάνει, φθάνει Τόνυ, τὸν διέ-
κοψε ἡ Μυρέλλα μ' ἀγανάκτησι καί
λύπη, γιά κείνον πού νόμιζε πῶς
ἦταν ἀκόμα ἀγνός καί ἀπονήρευτος
ὅπως τὸν γνώρισε ὅταν ἦταν ἀκόμα
στό θρανία τοῦ Γυμνασίου. Φτά-
νει. Εἶσαι τόσο κυλισμένος μέσ' τὸ
βοῦρκο τῆς ἡδονῆς, καί τῆς κραι-
πάλης, πού σέ λυπᾶμαι, γιατί κα-
τήντησες τέτοιος.

Ἐτσι μιλώντας εἶχανε φθάσει στό
Ζάππειο, στίς μουντὲς δενδροστοι-
χίες του πού φωτιζόταν μονάχα
ἀπὸ τὸ φῶς τῶν ἀστεριῶν καί τοῦ
φεγγαριοῦ. Ἐκεῖνος πλησίασε τὴν
Μυρέλλα τόσο, πού ἡ καυτὴ ἀνα-
πνοή του χαίδευε τὸ πρόσωπό της.
Ἐκείνη τραβήχτηκε· μιὰ παράξενη
ψυχρότητα ἔννοιωσε μέσ' τὴν καρ-
διά της γιά τὴ ζωὴ πού μεταβάλλει
τοὺς ἀνθρώπους καί τοὺς κάμει ἀ-
γνώριστους, γιά τοὺς ἀνδρας. Ὁ Τόν-
υς πού τὴν ἀγαποῦσε σᾶν μιὰ γλυ-
κειά νεράιδα, σᾶν θρησκεία τώρα
τὴν ποθοῦσε... τὴν ζητοῦσε ὄχι ἡ
καρδιά του, οὔτε ἡ ψυχὴ του, μὰ ἔ-
τσι γιατί ἦταν μιὰ ὤμορφη κοπέλλα
πού ἀπ' ὅπου διάβαινε προκαλοῦσε
τὰ βλέμματα μὲ τὴ γοητεία της.
Σκέφθηκε ἀπὸ μέσα της. «Πόσο μι-
κροὶ εἶναι οἱ ἄνθρωποι πού δέν ἀ-
γαποῦν, μὰ ζητοῦν σὴν πρόσκαιρη
ἡδονὴ τοῦ ἔρωτα, νά πληρώσουν τὸ
κενὸ τῆς καρδιάς τους» Ἡ φωνὴ
τοῦ Τόνυ ξανακούστηκε δίπλα της

— Μυρέλλα πόσο εἶσαι ὤμορφη!...
ἕνα μικρὸ μπιζουδάκι... κομψό, πού
θᾶθελα νά τὸ ἀποκτοῦσα, κι' ἄς ἔ-

δυνα όλη μου την περιουσία. Ώ μὴν εἶσαι κακιά Μυρέλλα, μὴν εἶσαι τόσο ἀκατάδεκτη.

Τὴν πλησίασε, καὶ θέλησε ν' ἀγκαλιάσει τὴν μέση της. Τῆς μιλοῦσε γιὰ μιὰ ὡμορφη ζωὴ παραμυθένια, γιὰ λοῦσα, γιὰ τουαλλέτες, γιὰ μπιζοῦ. Ὁ ἀνικανοποίητος πόθος του, τοῦ ἔβαλε στὸ στόμα τὰ πιὸ τρελλὰ ἐρωτόλογα καὶ ζητοῦσε ἀπ' τὴν Μυρέλλα, κάθε ἄλλο, ἀπὸ ἀγνή ἀγάπη. Ἡ Μυρέλλα τὸ ἐννοιοῦσε, καὶ ἡ φρίκη της ἦταν τέτοια πού ἔμεινε βουβὴ ἀπὸ ἐκπληξι καὶ ἀγανάκτησι μαζύ.

— Μυρέλλα πᾶμε στὴ γκαρσονιέρα μου ξανάπε κείνος μὲ ἔξαψι.

Ἡ Μυρέλλα τοῦ ἔδωσε μιὰ δυνατὴ σπρωξιὰ μὲ τὸ χέρι της μὰ κείνος πιὸ δυνατὸς πρόλαβε καὶ τὴν ἀγκάλιασε.

— Μυρέλλα... Μυρέλλα σ' ἀγαπῶ.

— Μὲ ποθεῖς μονάχα... κακοαναθρεμμένε, τοῦπε μὲ θυμὸ καὶ ἀγανάκτησι καὶ τοῦ ἔδωσε, ἕνα δυνατὸ μπάτσο στὸ μάγουλο, ξεφεύγοντας ἀπ' τὴν ἀγκαλιά του.

Ἐκεῖνος γέλασε, χωρὶς νὰ προσβαλθῆ καθόλου ἀπ' τὴν στάσι της, τὴν ξανασιμῶσε λέγοντας.

— Σμυρνιά... Σμυρνιά μου... δεῖρε με... δεῖρε με, μὰ γίνε δική μου ἔστω καὶ γιὰ πάντα...

— Εἶσαι ἕνας διεφθαρμένος στὴν ψυχὴ καὶ στὴν καρδιά, ξανάπε μὲ πίκρα καὶ θυμὸ. Κυλίσθηκες σὲ τέτοιο βουρκο κί ἡ ψυχὴ σου ἔχει πορωθῆ τόσο πού θαρρεῖς πῶς μὲ τὰ χρήματά σου μπορεῖς νὰ ἀγοράζεις ὅποιαδήποτε ποθήσεις γυναῖκα. Ἡ πρόσκαιρη ἡδονὴ σου σφάλισε τὰ μάτια, καὶ δὲν ξέρεις πῶς ἐκτός ἀπ' τὶς εὐκολες γυναῖκες τῶν πεζοδρομίων καὶ τῶν καμπαρέ, ὑπάρχουν καὶ ἄλλες, ἄλλες μὲ ἀνωτέρους ἐσωτερικοὺς κόσμους, τῆς ψυχῆς γεμάτες ἀγνότητα.

Δὲν μὲ θέλησες τότε γιὰ σύντροφο τῆς ζωῆς σου καὶ μοῦ ζητᾶς νὰ γίνω ἐρωμένη σου. Εἶσαι ἕνα σκουλήκι συχαμερό πού ντρέπομαι νὰ σὲ

βλέπω ἀκόμα. Κράτησε τὰ χρήματά σου κυλίσου πιὸ πολὺ μὲς' στὴν κραιπάλη. Σοῦ χαρίζω τὶς τουαλλέτες πού μοῦ ὑπόσχεσαι, καὶ τὰ μπιζοῦ σου τ' ἀκριβά. Ὅσο γιὰ τὴν γκαρσονιέρα σου μπορεῖς νὰ τὴν γέμισεις ντουζινα ἀπὸ γυναῖκες, ἀπ' αὐτὲς πού μονάχα σὺ τὶς γνωρίζεις.

— Μυρέλλα... Μυρέλλα μὴν φεύγεις, παρεκάλεσε ὁ Τόνης.

— Προτιμῶ ἀπ' τὰ χρήματά σου, καὶ τὴν πλούσια ζωὴ πού μοῦ ὑπόσχεσαι, τὸ φτωχὸ μου φόρεμα. Εἶσαι ἕνας ἀδιόρθωτος πού ποτὲ δὲν θὰ μπορέσης νὰ νοιώσης τὴν ἱερότητα μιᾶς μεγάλης ἰδανικῆς ἀγάπης. Ώ πόσο σὲ λυπᾶμαι, καὶ μὲνέ Τόνυ...

Σᾶν σίφουνας ἔφυγε ἀπὸ κοντὰ του, καὶ πεταχτὴ ἀνέρα ὅταν σκιά, χάθηκε μὲς' τῆς νύχτας τὸ σκοτάδι.

Ὁ Τόνυς σᾶν κατάδικος, ἀπόμεινε κεί σᾶν καρφωμένος στὴ θέσι του μὴ μπορῶντας νὰ μιλήσῃ. Μιὰ τύψη ἐννοιοῦσε βαθεία του γιὰ τὸ ἄπρεπο φέρεμά του. Κάθισε σ' ἕνα πάγκο ποῦταν παραπέρα καὶ τὰ χεῖλη του μὲ πίκρα ψιθύρισαν: «Σμυρνιά μου σὲ χάνω γιὰ δευτέρη φορὰ κί ἴσως γιὰ πάντα».

Ἐπειτα ἀπὸ δυὸ μῆνες σὲ μιὰ ἀκροῦλα μιᾶς ἀπογευματινῆς ἐφημερίδος ὁ Τόνυς καθισμένος στὸ βελουδένιο ντιβάνι τῆς γκαρσονιέρας του διάβαζε.

«Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἐτελέσθησαν οἱ γάμοι τῆς χαριτωμένης δίδος Μυρέλλας Παυλίδου, μετὰ τοῦ ὑπολοχαγοῦ κ. Δέλτα Σερτίδου».

Ὁ Τόνυς ἐννοιοῦσε ἕνα σφίξιμο στὴν καρδιά του καὶ μιὰ λύπη στὴν ψυχὴ του. Γιὰ πρώτη φορὰ ἐννοιοῦσε πῶς ἡ πλούσια ἐπιπλωμένη γκαρσονιέρα του, τοῦ φαινόταν κρούα καὶ ἄχαρη, καὶ ἡ ζωὴ τῆς κραιπάλης πού ἔκαμε, μονότονη καὶ πληχτικὴ.

ΔΕΣΠΩ ΠΑΝΑΓΙΩΤΙΔΟΥ

Ο ΠΟΙΗΤΗΣ

Ὁ Βίλελμ Μάϊστερ, ἀπογοητευμένος ἀπὸ τὸν ἔρωτα κί ἀπ' τὴν ποιητικὴ καὶ ὑποκριτικὴ ἰδιοφυῖα του, πού μαζὶ μὲ τὸν ἔρωτα τοῦ εἶχε δώσει τὶς μεγαλύτερες χαρὲς κί ἐλπίδες, παραδίδει στὴ φωτιὰ τὰ ἐρωτικά του ἐνθούμια καὶ τὰ ποιητικά του ἔργα. στὰ ὅποια τοῦ κάκου ζήτησε νὰ βρῆ ἕνα σπινθῆρα ἀπὸ ἀλήθεια, κί ἐνθουσιασμό. Μόλις ἔρριξε τὸ πρῶτο θέμα στὴ φωτιὰ μπαίνει μέσα ὁ φίλος του Βέρνερ, πού ξαφνιασθεῖται γιὰ τὴ ζωηρὴ φλόγα κί ἔρωτᾶ, τί συμβαίνει.

... « Ἀποδεικνύω, εἶπε ὁ Βίλελμ, ὅτι θέλω νὰ παρατήσω στὰ σοβαρὰ μιὰ δουλειά, γιὰ τὴν ὁποία δὲν εἶμαι γεννημένος. » Καὶ λέγοντας αὐτὰ ἔρριξε στὴ φωτιὰ τὸ δευτέρου δέμα. Ὁ Βέρνερ θέλησε νὰ τὸν σταματήσῃ μὰ τὸ δέμα εἶχε παραδοθεῖ πιά στὴ φωτιὰ.

— Δὲν καταλαβαίνω πῶς φθάνεις τόσο στὰ ἄκρα, εἶπε ὁ τελευταῖος, κί ἂν ἀκόμα δὲν εἶναι ἔξοχα αὐτὰ τὰ ἔργα, γιὰ τὴν πρέπει τάχα νὰ ἐξαφανισθοῦν ὁλότελα;

— Γιατὶ πρέπει νᾶναι ἔξοχο ἕνα ποίημα εἴτε νὰ μὴν ὑπάρχει ὁλότελα, γιὰτὶ καθέννας πού δὲν ἔχει τὸ χάρισμα νὰ κἀνὴ τὸ καλλίτερο πού μποροῦσε νὰ γίνῃ, πρέπει νὰ ἀπέχη ἀπ' αὐτὴν καὶ νὰ φυλαχτῆ σοβαρὰ ἀπὸ κάθε παραπλάνηση σ' αὐτὴ. Γιατὶ ναὶ μὲν ὑπάρχει μέσα σὲ κάθε ἄνθρωπο κάποιος ἀόριστος πόθος ν' ἀπομιμηθῆ ἐκεῖνο πού βλέπει, μὰ ὁ πόθος αὐτὸς δὲν εἶναι διόλου καὶ μιὰ ἀπόδειξις ὅτι ὑπάρχει μέσα μας κί ἡ δύναμη πού θὰ χρειαζόταν γιὰ νὰ κατορθωθῆ ἐκεῖνο πού ἐπιχειροῦμε. Κοίταξε τὰ παιδιὰ πῶς, κάθε φορὰ πού ἔρχονται σχοινοβάτες στὴν πόλη, τρέχουν ἔδω κί ἐκεῖ καὶ κρεμιοῦνται σὲ κάθε δοκάρι καὶ σὲ κάθε σανίδα, ἔως ὅτου κάποιος ἄλλο θέλγητρο τὰ τραβήξει σὲ κάποιον ἄλλο παιγνίδι. Δὲν τὸ παρατήρησες στὸ κύκλο τῶν φίλων μας; Ὅσες φορὲς παρουσιάζεται κάποιος περίφημος

μουσικός, βρίσκονται μερικοὶ πού ἀρχίζουν ἀμέσως αὐτὸ τὸ ὄργανο. Πόσοι δὲ εἶναι ἐκεῖνοι πού πλανοῦνται σ' αὐτὸν τὸν δρόμο!

Ὁ Βέρνερ ἀντέλεξε ἡ συνομιλία ζωήρεψε κί ὁ Βίλελμ δὲν μπόρεσε νὰ μὴν ἐπαναλάβῃ χωρὶς συγκίνηση τὰ ἐπιχειρήματα μὲ τὰ ὅποια τόσες φορὲς εἶχε βασανίσει τὸν ἑαυτοῦ. Ὁ Βέρνερ ἰσχυρίζοταν ὅτι δὲν ἦταν λογικὸ νὰ ἐγκαταλείψῃ κανένας ὁλότελα μιὰ ἰδιοφυῖα πρὸς τὴν ὁποία ἔχει κάποια κλίση καὶ δεξιότητα μόνο καὶ μόνο γιὰτὶ δὲν μποροῦσε ποτὲ νὰ τὴν ἀσκήσῃ σὲ πλήρη τελειότητα.

Ὁ φίλος μας πού στὸ ζήτημα αὐτὸ εἶχε ἐντελῶς διαφορετικὴ γνώμη τὸν διέκοψε ἀμέσως κί εἶπε μὲ τὴ μεγαλύτερη ζωηρότητα.

— Πόσο ἀπατάσαι, φίλε μου, ἂν νομίζεις πῶς ἕνα ἔργο, πού ἡ πρώτη του ἰδέα πρέπει νὰ γεμίξῃ ὁλόκληρη τὴν ψυχὴ, μπορεῖ νὰ γίνῃ σὲ σκόρπιες στιγμὲς. Ὁχι, ὁ ποιητὴς πρέπει νὰ ζῆ ὁλόκληρος μέσα στὰ προσφιλή του πράγματα. Αὐτὸς πού προικίστηκε ἀπ' τὸ Θεὸ μὲ τὸ λαμπρότερο χάρισμα, αὐτὸς πού φυλάει στὰ στήθη του ἕνα θησαυρὸ, πού ὁλοένα περισσεύει πρέπει, ἀνενόητος ἀπ' τὸν ἑξωτερικὸ κόσμον, νὰ ζῆ μὲ τοὺς θησαυροὺς του στὴν ἡρεμὴ μακαριότητα, πού τοῦ κάκου τὴν ζητᾶ ἕνας πλούσιος μὲ τ' ἀγαθὰ πού μαζεῦει. Δὲς τοὺς ἀνθρώπους πῶς τρέχουν πίσω ἀπ' τὴν εὐτυχία καὶ χαρὰ! Οἱ πόθοι τους, οἱ κόποι τους, τὸ χρῆμα τους, κυνηγοῦν ἀδιάκοπα, τί; κείνο πού ὁ ποιητὴς τὸ πήρε ἀπ' τὴ φύση, τὴν ἀπόλαυση τοῦ κόσμου τὸ συναίσθημα τοῦ ἑαυτοῦ του σὲ ἄλλους, τὴν ἀρμονικὴ συνύπαρξη μὲ πολλὰ συνήθως ἀσυμβίβαστα πράγματα.

Τὶ ἀνησυχεῖ τοὺς ἀνθρώπους, παρὰ τὸ ὅτι οἱ ἰδέες τους δὲν μποροῦν νὰ συμφωνήσουν μὲ τὰ πράγματα, ὅτι

ή απόλαυση τούς ξεφεύγει απ' τὰ χέρια, ὅτι τὸ ποθούμενο ἐρχεται ἀργά, κι' ὅτι κάθε τι πού κέρδισαν δεν κάνει στήν ψυχὴ τους τὴν ἐντύπωση, πού ὁ πόθος ἀφίνει νὰ προαισθανόμαστε ἀπὸ μακριά. Πάνω ἀπ' ὅλα αὐτά, σὰν ἕνα θεόν, ἔταξε ἡ μοῖρα τὸν ποιητὴ. Βλέπει τὴ σύγχυση τῶν παθῶν, οἰκογένειες καὶ κράτη νὰ συνταράσσονται ἄσκοπα, βλέπει τὰ ἄλυτα αἰνίγματα τῶν παρανοήσεων πού γιὰ ἐξήγησή τους συχνά μόνο μιὰ μονοσύλλαβη λέξη λείπει, νὰ γίνονται ἀφορμὴ ὀλεθρίων περιπλοκῶν. Συναισθάνεται τὸ θλιβερὸ καὶ τὸ χαρμόσυνο κάθε ἀνθρώπινης τύχης. Ἐκεῖ ὅπου ὁ ἀνθρώπος τοῦ κόσμου σέρνει τίς μέρες του λυώνοντας ἀπὸ μελαγχολία γιὰ κάποιο μέγα χαμό, ἢ βγαίνει πρὸς συνάντηση τῆς μοίρας του μὲ χαρὰ ἀχαλίνωτη ἢ αἰσθηματικὴ κι' εὐκολοσυγκίνητη ψυχὴ τοῦ ποιητὴ προβαίνει σὰν ὁ ἥλιος ἀπ' τὴ νύκτα στήν μέρα καὶ μὲ μεταπτώσεις ἀνάλαφρες ταιριάζει τὴν ἄρπα του στὴ χαρὰ καὶ στὸν πόνο. Ἐμφυτο στὸ βάθος τῆς ψυχῆς του φυτρώνει τὸ ὠραῖο ἄνθος τῆς σοφίας κι' ἐκεῖ πού οἱ ἄλλοι ὀνειρεύονται ξυπνητοὶ καὶ συνταράσσονται ἀπὸ χιμαιρικὲς ἰδέες, αὐτὸς ζεῖ τὸ ὄνειρο τῆς ζωῆς σὰν ἀκοίμητος καὶ τὸ πιὸ σπάνιο πού γίνεται εἶναι γι' αὐτὸν μαζί παρελθὸν καὶ μέλλον. Κι' ἔτσι εἶναι ὁ ποιητὴς μαζί δάσκαλος, προφήτης, φίλος τῶν Θεῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων. Πῶς! τὸν θέλεις νὰ κατέβῃ ἴσως σ' ἕνα ἐλεεινὸ ἐπάγγελμα; Αὐτὸς πού εἶναι πλασμένος σὰν ἕνα πουλὶ νὰ γυρίζει γύρω στὸν κόσμο, νὰ φωλιάζῃ στὶς ψηλὲς κορφές καὶ νὰ παίρνει τὴν τροφή του ἀπὸ μπουμπούκια καὶ καρπούς, πετώντας ἀπὸ κλαδὶ σὲ κλαδὶ, ὥφειλε σύγχρονα νὰ σέρνει τὸ ἀλέτρι σὰν βῶδι, νὰ συνειθίσῃ νὰ μπαίνη στὸν χορὸ σὰν σκύλος, ἢ ἴσως καὶ δεμένος στήν ἀλυσίδα νὰ φυλάῃ μὲ τὰ γαυγίσματά του καμμιά μάνδρα;

Ὁ Βέρνερ ὅπως μπορεῖ νὰ φαντα-

σθῆ κανένας τὸν εἶχε ἀκούσει μὲ θαυμασμό. «Ἄν οἱ ἄνθρωποι, διέκοψε, ἦταν καμωμένοι σὰν τὰ πουλιὰ ὥστε νὰ μπορούσαν, χωρὶς νὰ σπείρουν καὶ νὰ θερίζουν νὰ περνοῦν ὠραῖες μέρες σὲ ἀπόλαυση διαρκῶς! Ἄν μπορούσαν μὲ τὸν ἐρχομὸ τοῦ χειμῶνα νὰ μεταναστεύουν τόσο εὐκολὰ σὲ μακρινὲς χῶρες, γιὰ νὰ γλυτώσουν ἀπ' τὴ στέρηση καὶ νὰ φυλαχθοῦν ἀπ' τὴν παγωνιά!»

— Ἔτσι ἔζησαν οἱ ποιητὲς σὲ καιροὺς ὅταν τὸ σεβάσμιο ἀναγνωρίζοταν περισσότερο, ἀνέκραξε ὁ Βίλελμ κι' ἔτσι ὄφειλαν πάντα νὰ ζοῦν. Προικισμένοι ἀρκετὰ μέσα τους, πολὺ λίγη ἀνάγκη εἶχαν ἀπ' τὸν ἔξω κόσμο. Τὸ χάρισμα νὰ μεταδίδουν στοὺς ἀνθρώπους ὠραῖα πλάσματα, εἰκόνες λαμπρὲς σὲ γλυκὰ καὶ μὲ κάθε ἀντικείμενο ταιριαστὰ λόγια καὶ μελωδίες, ἔχει μαγέψει ἀνέκαθεν τὸν κόσμο καὶ ὑπῆρξε γιὰ τοὺς προικισμένους μ' αὐτὸ μιὰ περιστῆ κληρονομιά. Στίς αὐλὲς τῶν βασιλείων, στὰ τραπέζια τῶν πλουσίων, μπρὸς ἀπ' τίς πόρτες τῶν ἀγαπημένων γυναικῶν τοὺς ἄκουε κανένας, κλείνοντας αὐτιά καὶ ψυχὴ πρὸς κάθε ἄλλο, ὅπως τῶχει χαρὰ του κανένας καὶ σταματᾷ μαγεμένος ὅταν μέσα στὸ δάσος πού περνᾷ ἀντηχεῖ ἕνα ἀηδονολάλημα!

Βρῆκαν ἕναν κόσμο φιλόξενο καὶ ἢ φαινομενικὴ κατώτερη θέση τους τοὺς ἀνύψωσε περισσότερο. Ὁ ἥρωας ἄκουγε τὰ τραγούδια τους κι' ὁ νικητὴς τοῦ κόσμου προσκυνῶσε ἕναν ποιητὴ γιὰ αἰσθάνονταν πῶς δίχως αὐτὸν ἢ ὑπερφυῆς ὑπαρξὴ του θὰ περνοῦσε σὰ μιὰ καταιγίδα, ὁ ἐρωτευμένος θὰ ἤθελε νὰ νοιώσῃ τόσο χιλιά πλάσια καὶ τόσο ἀρμονικὰ τὸν πόθο καὶ τὴν ἡδονή του, ὅσο τὰ ἐμψυχωμένα χεῖλη ἤξεραν νὰ τὸν παρασταίνουν κι' αὐτὸς ὁ πλοῦσιος δεν μπορούσε μὲ τὰ ἴδια του μάτια νὰ δῆ τὰ πλούτη του καὶ τὰ εἰδωλά του τόσο πολῦτιμα, ὅσο τοῦ φαίνονται αὐτὰ φωτισμένα ἀπ' τὴ λάμψη

ΟΙ ΤΥΨΕΙΣ ΤΟΥ ΚΑΒΑΦΗ

ΚΑΙ ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΙΗΣΙ ΤΟΥ

Ὁλη ἡ ποίησις τοῦ Καβάφη στρέφεται γύρω ἀπὸ τὸ σεξουαλικὸ του ἔνστιχτο, ἢ μᾶλλον ἢ ψυχολογικὴ αἰτία πού προκάλεσε τὴν ποίησή του εἶναι τὸ διάστροφον τῆς ἐρωτικῆς του ἀπολαύσεως. Ὅλα του τὰ τραγούδια ἐκτὸς ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων ὡς βάσιν ἐμπνεύσεως ἔχουν τὸ πάθος του. Κι' αὐτὰ ἀκόμα τὰ συμβολικὰ του ὡς κίνητρον ἔχουν αὐτό.

Ἄφορμὴ πού «ἀνεπαίσθητος» τὸν ἔκλεισαν «ἀπὸ τὸν κόσμον ἔξω» πού «πάντα στήν πόλῃ αὐτὴ θὰ φθάνῃ» πού «δὲν ἔχει πλοῖο» γι' αὐτὸν «δὲν ἔχει ὁδὸ» καὶ γενικῶς ὅλα τὰ τραγικὰ συναισθήματα πού τὸν κατελάμβαναν, ὅλα λέγω αὐτά, τοῦ τὰ προκαλοῦσε ὁ τρόπος ὁ καταδιωγμένος πού ἱκανοποιῶσε τὴ γενετησιὰ ὀρμὴ του.

Γιὰ τὸ Καβάφη τὸ ἐννοιωθε τὸ ἀνώμαλο, τοῦ ἔφερναν φρίκη ἢ ἐπιθυμία του κι' ὁ αἰσθησιασμός του. Βλέποντας ὅτι δεν εἶναι ἕνας φυσιολογικὸς ἀνθρώπος καὶ ἐπειδὴ ἐγνώριζε ὅτι «ἂν δεν μπορῆς νὰ κάμῃς τὴ ζωὴ σου ὅπως τὴν θέλῃς» θὰ τὴν ἐξευτέλιζε αὐτὴ τὴ ζωὴ, ἐπάλασε μὲ τὸν ἑαυτὸ του, ἐπόνεσε βαθεῖα καὶ στὸ τέλος ἐνίκηθη.

Ἔτσι ἐγράφησαν τὰ «Τεῖχη», ἢ «Πόλις», οἱ «Θερμοπόδες» κ.λ.π. μὲ τὴ μαύρη ἀπαισιοδοξία τοῦ κατεστραμμένου ἀνθρώπου. Ἀργότερα ἔρ-

τοῦ πνεύματος πού αἰσθάνεται κι' ἀνυψώνει κάθε ἀξία Ναί, ποιὸς ἔχει πλάσει Θεοὺς, ποιὸς ἀνέβασε ἐμᾶς ὡς αὐτοὺς καὶ κατέβασε αὐτοὺς ὡς ἐμᾶς; Ποιὸς ἄλλος ἀπ' τὸν ποιητὴ;»

(Ἀπόσπασμα ἀπ' ἕνα κεφάλαιο ἀπ' τὰ «Μαθητικά χρόνια τοῦ Βίλελμ Μάιστερ» τοῦ Goethe).

Μετάφραση Κ. Χ.

χεται καὶ ὁ μέγας διαταγμὸς ἂν πρέπει νὰ ἐκφράσῃ στήν τέχνη του τὰ ἀληθινὰ του αἰσθήματα καὶ τὰ κίνητρά της. Δισταγμοὶ πολλοὶ πού ἀργότερα ἄφησε νὰ νοηθοῦν στὸ ἐπίγραμμα «Ἐπὲρ τῆς Ἀχαϊκῆς συμπολιτείας πολεμήσαντες» καὶ σὲ μερικὰ ἄλλα, γιὰ τὴν ἢ πολιτεία σεμνότυφος πολὺ» καθὼς καὶ στὸ «Ὅταν διεγείρονται»:

Προσπάθησε νὰ τὰ φυλάξῃ ποιητὴ ὅσο κι' ἂν εἶναι λίγα αὐτὰ πού σταμα-
[τιοῦνται.

Τοῦ ἐρωτισμοῦ σου τὰ ὄραματα.
Βάλ' τα, μισοκρυμένα, μὲς στὲς φρά-
σεις σου

Προσπάθησε νὰ τὰ κρατήσῃ, ποιητὴ,
ὅταν διεγείρονται μὲς στὸ μυαλό σου
τὴν νύχτα, ἢ μὲς στήν λάμψη τοῦ μεση-
μεριοῦ.

**

Chè fece... il gran rifinto

Σὲ μερικοὺς ἀνθρώπους ἐρχεται μιὰ μέρα πού πρέπει τὸ μεγάλο Ναί ἢ τὸ μεγάλο
[Ἦ] Ὁχι
νὰ ποῦνε. Φανερώνεται ἀμέσως ὅποιος
[τῶ] χεῖ
ἔτοιμο μέσα του τὸ Ναί, καὶ λέγοντάς
[το] πέρα

πηγαίνει στήν τιμὴ καὶ στήν πεποίθησί
[του]
Ὁ ἀρνηθεὶς δεν μετανοῖνει. Ἄν ρω-
τιοῦνταν πάλι,
ὄχι θὰ ξαναέλεγε. Κι' ὅμως τὸν κατα-
βάλλει
ἐκεῖνο τ' ὄχι — τὸ σωστὸ — εἰς ὄλην
τὴν ζωὴ του.

Ἡ ζωὴ, εἶχε θέσει στὸν Καβάφη τὸ ἐρώτημα μιὰ μέρα. Θᾶπρεπε νὰ πῆ τὸ «μεγάλο Ναί ἢ τὸ μεγάλο Ὁχι». Ἐγνώριζε ὅτι ἂν ἔλεγε τὸ Ναί θὰ πῆγαινε πρὸς τὴν τιμὴ. Εἶπε Ὁχι! Ποτὲ δεν θὰ μετάνοιωνε γι' αὐτό! Ἄλλοίμονο ὅμως, ἐκεῖνο τὸ ἀληθινὸ, τὸ μεγάλο, τὸ σωστὸ Ὁχι, εἰς ὄλην τὴν ζωὴν του τὸν κατέβαλλε. Ἐγνώριζε ὅτι ἢ Φρόνησις θὰ τὸν

έγελα ἄν τὴν ἐμπιστευόταν ὅταν τοῦ ἔλεγε: «Αὐριο, ἔχεις πολὺν καιρό». Μὰ θὰ ἐρχότανε τὰ γηρατειὰ πού στάθηκαν ὁ ἐφιάλης του. Ἡ ζωὴ ἢ ὅποια εἶχε «μέθη καὶ ἡδονὴ ὑπερτάτη» τὸν τραβοῦσε.

Δὲν θέλει νὰ γυρίσῃ πίσω του γιατί τότε θὰ φρίξῃ ὅταν ἀντικρύσῃ τὴ γρηγοράδα μὲ τὴν ὅποια μακραίνει ἢ σκοτεινὴ γραμμὴ τῶν σβυσμένων κεριῶν. Πρὸς τί ἄλλωστε ἀφοῦ μπροστὰ του ὑπάρχουν ἄλλα κερδιὰ «χρυσά, ζεστά καὶ ζωηρά»; Ἡμέρες πού τοῦ ὑπόσχονται νὰ βρῆ καὶ νὰ κρατήσῃ τὴν ἡδονὴ ὡς τὴν θέλει...

Ἀποφασίζει νὰ δώσει τὸ σῶμα του στίς ἡδονές, στίς ἀπολαύσεις τὶς ὄνειρεμένες καὶ στίς τολμηρότερες ἐρωτικές ἐπιθυμίες χωρὶς κανεὶς φόβος νὰ τὸν δεσμεύει. Τελείως ἀφέθηκε καὶ πῆγε στίς ἀπολαύσεις νὰ πῆ κρασί «καθὼς πού πίνουν οἱ ἀνδρεῖοι τῆς ἡδονῆς».

«Οἱ ἀνδρεῖοι τῆς ἡδονῆς» Ναρκισσισμός, πού συχνὰ ἀπαντᾶται στὴν ποίησι μέσα σὲ μιὰ φριχτὴ ἀβεβαιότητα:

ΤΑ ΠΑΡΑΘΥΡΑ

Σ' αὐτὲς τὶς σκοτεινὲς κάμαρες, πού μέρες βαρυές, ἐπάνω κάτω ^{περνῶ} τριγυρνῶ γιὰ νάβρω τὰ παράθυρα — ὅταν ἀνοίξῃ ἓνα παράθυρο θάνατο παρηγορία — Μὰ τὰ παράθυρα δὲν βρίσκονται, ἢ δὲν μπορῶ νὰ τᾶβρω. Καὶ καλλίτερα ἴσως νὰ μὴν τᾶβρῶ.
Ἴσως τὸ φῶς θάνατο μιὰ νέα τυραννία. Ποιὸς ξέρεῖ τί καινούρια πράγματα θὰ δείξει.

Καμμιά διέξοδος... Ποιὸς θὰ τὸν βγάλεῖ ἀπὸ αὐτὴ τὴν ἀμφιβολία; ἄν προσπαθῆσῃ ὅμως λίγο ν' ἀλλάξῃ; Ἄλλοίμονο! Οἱ προσπάθειές του θὰ μοιάζουσιν τῶν συφορασμένων, καθὼς τῶν Τρώων. Κομματί κατωρθώνει, ὥσπου κάτι παρουσιάζεται πού τὸν τρομάζει καὶ τὸν σταματᾶ. Τότε ἐρχεται ὁ πανικός, ἢ πτώσις του εἶναι πιά βεβαία! Πόσο πολὺ τὸν κουράζει αὐτό! Βλέπει ὅτι εἶναι καμωμένος γιὰ τὰ ὠραία καὶ μεγάλα

ἔργα κι' ὅμως εὐτελεῖς συνήθειες τὸν ἐμποδίζουν νὰ τὰ πραγματοποιήσῃ. Ἀρχίζει ξανά νὰ ἐνδίδει γιὰ μιὰ ἀλλαγὴ. Ἀλλὰ μὲ ἀπελπισία δέχεται ὅλη αὐτὴ τὴ νέα κατάσταση. «Ἄλλα ζητᾶ ἢ ψυχὴ του, γι' ἄλλα κλαίει».

Κι' ἐπιστρέφει στὴ ζωὴ πού ἔχει τὴν «ὑπερτάτη ἡδονή»...

ΟΜΝΥΕΙ

Ὅμνυει κάθε τόσο ν' ἀρχίσει πὸ καλὴ ζωὴ.
Ἄλλ' ὅταν ἔλθ' ἢ νύχτα μὲ τέσ δικές | τῆς συμβουλές
μὲ τοὺς συμβιβασμούς τῆς καὶ μὲ τίς | ὑποσχέσεις τῆς
ἀλλ' ὅταν ἔλθ' ἢ νύχτα, μὲ τὴν δική τῆς | δύναμι
τοῦ σώματος πού θέλει καὶ ζητεῖ, στὴν | ἴδια
μοιραία χαρὰ, χαμένος, ξαναπιάίνει.

Ξανααρρίχεται σ' αὐτὴ τὴ μοιραία χαρὰ μέχρις ὅτου ἐρχεται καὶ ἡ καταστροφή, πού ποτὲ δὲν ἐφαντάζετο:

ΤΕΛΕΙΩΜΕΝΑ

Μέσα στὸν φόβο καὶ στὲς ὑποψίες, μὲ παραγμένο νοῦ καὶ τρομαγμένα μά-
| τια
λυώνουμε καὶ σχεδιάζουμε, τὸ πῶς νὰ κάμουμε
γιὰ ν' ἀποφύγουμε τὸν βέβαιο τὸν κίνδυνο πού ἔτσι φρικτὰ μᾶς ἀπειλεῖ
Κι' ὅμως λανθάνουμε, δὲν εἶν' αὐτὸς ὁτὸν δρόμο
ψεύτικα ἦσαν τὰ μηνύματα
(ἢ δὲν τ' ἀκούσαμε, ἢ δὲν τὰ νοιώσα-
| με καλά).
Ἄλλη καταστροφή, πού δὲν τὴ φαντα-
| ζόμεθα,
ἐξαφνικὴ, ραγδαία πέφτει ἐπάνω μας,
κι' ἀνέτοιμους — πού πιά καιρός —
| μᾶς συνεπαίρνει.

Μ' ὅλα αὐτὰ ὅμως πολλὲς φορές πάλαισε ἐναντίον τὸν ἑαυτό του.

ΘΑΛΑΣΣΑ ΤΟΥ ΠΡΩΙΟΥ

Ἐδῶ ἄς σταθῶ. Κι' ἄς δῶ κι' ἐγὼ τὴ | φύση λίγο.
Θάλασσας τοῦ πρωῖοῦ κι' ἀνέφελου | οὐρανοῦ
λαμπρὰ μαβιά, καὶ κίτρινη ὄχθη· ὅλα ὠραία καὶ μεγάλα φωτισμένα.
Ἐδῶ ἄς σταθῶ. Κι' ἄς γελασθῶ πῶς | βλέπω αὐτὰ
(τὰ εἶδ' ἀλήθεια μιὰ στιγμὴ σὰν πρω-
| τοστάθηκα)

κι' ὄχι κι' ἐδῶ τέσ φαντασίες μου, τέσ ἀναμνήσεις μου, τὰ ἰνδάλματα τῆς ἡδονῆς.

Ἄς ζήσει ὡς φυσιολογικός ἄνθρωπος ἀπεφάσιζε. Κι' ὅμως, στίς στιγμὲς ἐκεῖνες πού ἔκανε τὸ μεγάλο βῆμα, πού ἔβλεπε κι' αὐτὸς τὴ φύση λίγο, πάλι παρουσιαζότανε στὰ μάτια του τὰ ἰνδάλματα τῆς ἡδονῆς του. Μὲς στὸ μεγάλο του δράμα ἔλεγε «ἄς ὑποθέσω, ἄς γελασθῶ»... Μὰ ἦταν ἀδύνατο νὰ μὴ βλέπῃ τίς φαντασίες καὶ τίς ἀναμνήσεις του...

Ἔτσι πέρασεν ὀλόκληρη ἢ ζωὴ του. Ὡσπου ἦρθεν ἢ νύχτα μὲ τὸ φόβο τοῦ ἐπερχομένου θανάτου. Τὰ γηρατειὰ πού τόσο τὰ εἶχε φοβηθεῖ:

ΟΙ ΨΥΧΕΣ ΤΩΝ ΓΕΡΟΝΤΩΝ

Μὲς στὰ παληὰ τὰ σώματά των τὰ | φθαρμένα
κάθονται, τῶν γερόντων ἢ ψυχές.
Τὶ θλιβερὲς πού εἶναι ἢ πτωχές,
καὶ πῶς βαριοῦνται τὴν ζωὴ τὴν ἄθλια
| πού τραβοῦνε.
Πῶς τρέμουν. μὴν τὴν χάσουνε καὶ
| πῶς τὴν ἀγαποῦνε
ἢ σασιτισμένες κι' ἀντιφατικές
ψυχές, πού κάθονται — κωμικοτραγικές —
μὲς στὰ παληὰ των τὰ πετριά τ' ἀφα-
| νισμένα.

Τὶ τραγικὴ σάτυρα! Ἐκεῖνο τὸ «ἢ σασιτισμένες» τὸ θαυμάζω ὅσο καὶ ὁ ἴδιος ὁ Καβάφης τὸ «κατὰ» ἀπὸ τὸν στίχο τοῦ Φτωχοπρόδρομου «ἐπέπεσαν κατὰ τῆς μαγειρίας».

Ἡ ζωὴ του ἦταν αὐτὴ. Σὲ μιὰ διαρκὴ ἀγωνία περνοῦσε τίς μέρες του. Ἄλλὰ τὸ πάθος του ἦταν τόσο ὥστε νὰ τὸν κάνει νὰ μὴ βλέπει πιά τίποτα ἄλλο θέμα γιὰ τὴν τέχνη του, ἐκτὸς ἀπὸ τίς ἀναμνήσεις τῶν ἐρώτων του καὶ τὸ κάλλος τῶν ἐφήβων. Ἔτσι ἄρχισε νὰ γράφῃ τὰ ἐρωτικά του ὁμοφυλόφυλα ποιήματα. Δημιουργήματα τοῦ διαστροφίου πάθους του.

**

Τὰ ποιήματα αὐτὰ τοῦ Καβάφης — ἐννοῶ ἐκεῖνα στὰ ὅποια ἐκδηλώνει ἄμεσα τὸν ἐρωτισμὸ του — δὲν εἶναι καὶ τὰ καλλίτερα· οὔτε καν σχεδὸν ἀπὸ τὰ καλλίτερα, διότι δὲν

ἔχουν τὴ γενικότητα τῆς μορφῆς ἢ τοῦ τύπου καθὼς τὰ ἄλλα του τὰ συμβολικά.

**

Ὅλοι οἱ κριτικοὶ τοῦ Καβάφης συμφωνοῦν ὡς πρὸς τὴν ἐπίδραση πού εἶχαν οἱ Ἀλεξανδρινοὶ ποιηταὶ καὶ ἰδίως ὁ Καλλιμάχος στὸ ἔργο του καὶ διαφωνοῦν ὡς πρὸς τὰς ὁμοιότητάς του μὲ τὴν ποίησι τοῦ Ἄγγλου Ρόμπερτ Μπράουνινγκ. Εἶπαν ἐπίσης ὅτι ὁ Οὐάιλντ εἶχε ἐπίδραση ἐπὶ τῆς ἐκδηλώσεως τοῦ ἐρωτικοῦ ἐνστίχτου τοῦ Καβάφης στὴν τέχνη του. Γιατί ὅμως — κανεὶς μέχρι τώρα δὲν τὸ εἶπε ἐκτὸς τοῦ Ν. Καρβούνη, (Ὁ Καβάφης καὶ τὸ ἔργο του), πού ἀπλῶς τὸν ἀνέφερε μαζί μὲ τὸν Καβάφην — ἀποκλείουν τὴν ἐπίδραση ἑνὸς μέρους τοῦ ἔργου τοῦ Οὐάιλτ Οὐίτμαν; Εἶναι γνωστὸ ὅτι ὁ Οὐίτμαν ἔγραψε ἓνα μεγάλο μέρος ποιημάτων τὰ ὅποια εἶναι ἐμπνευσμένα ἀπὸ τὸ διάστροφο γεννητήσιο ἐνστίχο τοῦ ἀνδρός. Εἶπαν ὅτι ὁ μεγάλος αὐτὸς ποιητὴς ἔγραψε τὰ ποιήματα αὐτὰ θέλοντας νὰ περιλάβῃ στὸ ἔργο του ὅλα τὰ μεγάλα προβλήματα τῆς ἀνθρωπότητος. Γιατί; Θέλουν μήπως ν' ἀποκλείσουν τὴν ἐνδεχομένην ὑπαρξιν ἀνωμάτων σχέσεων στὴ ζωὴ τοῦ Οὐίτμαν; Μιὰ ἀλήθεια, ἔχω τὴ γνώμη ὅσο φοβερὰ ἀλήθεια κι' ἄν εἶναι πρέπει κανεὶς νὰ μὴν τὴ φοβᾶται.

Ὁ Καβάφης, συγκινεῖται θερμά, ὥστε νὰ πῆ τίς μεγαλειότερες ἀλήθειες μ' ἓνα θαυμάσιο ποιητικὸ τρόπο — μερικοὶ τὸν θέλουν ἀντιποιητικὸ — πού ἄλλοι ποτὲ δὲν κατορθώνουν ἄν καὶ τὸ ἐπιζητοῦν — καὶ γι' αὐτὸ δὲν εἶναι εἰλικρινεῖς καὶ ἀπλοῖ.

Ἀκριβῶς ὁ Καβάφης ὑπῆρξεν ἀπλὸς καὶ εἰλικρινὴς μέσα στὸ σύμβολο πού πλεῖστες ὅσες φορές μεταχειρίσθηκε.

Πολλοὶ τὸν θέλουν ἀκατανόητο. Ὅταν φυσικὰ λείπη ἀπὸ ἓναν ἄν-

θρωπο μιὰ σχετική πείρα ζωής, μιὰ μεγάλη ή και μικρή δοκιμασία αὐτῆς, πῶς μπορεί αὐτός ὁ ἄνθρωπος νὰ νοιώσει και ν' ἀφομοιώσει τοὺς καρπούς αὐτοὺς πού βγήκαν ἀπὸ τὴ βαθύτερη ἔννοια κι' ἐσωτερικότητα τῆς ζωῆς;

**

Κατηγορήσαν ἐπίσης τὸν Καβάφη πῶς οἱ στίχοι του ὑστεροῦν ἀπὸ μουσική. Τῆ μουσική πού δίδει στὸ ποίημα ὁ ρυθμὸς κι' οἱ ρίμες. Ἄλλὰ ἂν τὴν ἀποκλείσουμε αὐτὴ τὴν περίπτωση — πού εἶνε ἀδύνατο γιατί τὰ μισὰ τραγούδια σχεδὸν πού ἔγραψε τὰ ἔχουν — μήπως ὁ τόνος τῆς ὀμιλίας και τῆς σκέψεως τοῦ ἀνθρώπου δὲν εἶναι μουσικότερος;

Ἄλλωστε μετὰ τὸν Κάλβο πού νομίζω ὡς τὸν μουσικότερο ποιητὴ μας και κατὰ δεύτερο λόγο τὸν Σολωμὸ μου φαίνεται ὅτι ὁ φαινομενικὰ πεζὸς Καβάφης εἶναι ὁ μουσικότερος. Ἡ μουσική, ἢ κυρίως μουσική τῆς ποιήσεως εὐρίσκεται στὴν ἀτμόσφαιρα πού περιβάλλει τὸ ἔργο τοῦ ποιητοῦ. Δὲν συμπεριλαμβάνουν βέβαια τὰ τραγούδια πού συγκεντρώνουν και τὰ δυό. Δηλαδή τὴ μουσική τῆς μορφῆς τοῦ ποιήματος μετὰ τὴν ἐσωτερική του τοιαύτη. Παράδειγμα τὰ «Τείχη»:

Χωρὶς περίσκεψιν, χωρὶς λύπην, χωρὶς

μεγάλα κι' ὑψηλά τριγύρω μου ἔκτισαν
[αἰδῶ
[τείχη.

Και κάθομαι και ἀπελπίζομαι τῶρω ἐδῶ
Ἄλλο δὲν σκέπτομαι: τὸν νοῦν μου
[τρῶγει αὐτὴ τὴ τύχη

διότι πράγματα πολλὰ ἔξω νὰ κάμω
[εἶχον.

Ἄ ὅταν ἔκτιζαν τὰ τείχη πῶς νὰ μὴν
[προσέξω.

Ἄλλὰ δὲν ἄκουσα ποτὲ κρότον κτι-
[στῶν ἢ ἤχον.

Ἄνεπαισθήτως μ' ἔκλεισαν ἀπὸ τὸν
[κόσμον ἔξω.

Ὁ τρόπος τῆς σκέψεως του εἶναι μουσικός. Ἡ ἰδιότυπη μουσική του βοηθᾷ γιὰ τίς καταστάσεις πού δημιουργεῖ στὸν ἀναγνώστη. Θὰ σὲ συγκινήσει, θὰ σὲ ξυπνήσει αἰσθη-

σθήματα παλῆ, ἀναμνήσεις κ.λ.π. και τέλος θὰ σὲ συνταράξει ὡς τὰ βαθύτερα τοῦ ἐσωτερικοῦ ἑαυτοῦ σου.

**

Ὁ Καβάφης δὲν μεταχειρίσθηκε γιὰ νὰ ἐκφρασθῆ τὴ δημοτικὴ γιατί δὲν ἦταν αὐτὴ ἡ κατάλληλος γλῶσσα πού θὰ μπορούσε νὰ δημιουργήσῃ ἀτμόσφαιρα γύρω ἀπὸ τὸ ἔργο του. Δὲν ἀκολούθησε τοὺς στιχουργικούς κανόνες τῆς ποιήσεως γιατί ἀπλούστατα ὅτι ἔλεγε ὅταν τὸν διάβαζε κανεὶς δὲν μπορούσε νὰ σκεφθῆ ἄλλο ἀπὸ αὐτό. Ὅ,τι εἶπε σὲ στίχους ἦταν σοφὸ, ἦταν ἀληθινὸ, ἦταν ἓνα μέρος τῆς ζωῆς εἰπωμένο μετὰ μιὰ ἰδιαίτερη νοοτροπία. Ὁ ἐκλεκτὸς ποιητὴς Μ. Δ. Στασινόπουλος ἔγραψε στὶς «Μετακαβαφικές Σκέψεις» του (Νέα Ἑστία. Τεύχος ἀφιερωμένο στὸν Καβάφη 15 Ἰουλίου 1933): «Στὰ πιὸ πολλὰ του ποιήματα βρίσκει κανεὶς τὸν πυρῆνα ἐνὸς ἀποφθέγματος. Τὸ ἀπόφθεγμα, ἀποσταγμα σκέψεως και ζωῆς, σφραγίζει τὴ σκέψη μετὰ τὴ σφραγίδα τῆς σιωπῆς. Μετὰ τὸ ἀπόφθεγμα ἔχουν εἰπωθεῖ ὅλα μετὰ ἀπὸ αὐτὸ δὲν βολεῖ νὰ πῆ κανεὶς τίποτε».

Ἀκριβῶς. Τὰ πλεῖστα τῶν ποιημάτων του περιέχουν τὸ καταστάλαγμα μακροχρονίων σκέψεων σὲ μιὰν ἀλήθεια — γνωμικὸ ἢ και ἀπόφθεγμα κατὰ τὸν κ. Στασινόπουλο εἰπωμένο μετὰ ποιητικὸ τρόπο.

**

Ἔτσι βλέπω τὸν Καβάφη και τὸ ἔργο του. Σὰν ἓναν ἄνθρωπο βαθεῖα πονεμένο μετὰ μεγάλη πείρα ζωῆς πού ἔδωσε ἓνα ἔργο — ἀπάνθισμα ἀποφθεγμάτων και πού κανεὶς δὲν θὰ μπορέσει νὰ πλησιάσῃ...

ΑΡΗΣ ΔΙΚΤΑΙΟΣ

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ο ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΣ

Ἔστερ' ἀπὸ εἴκοσι χρόνων ξενιτεμὸ γύρισε στὸ χωριὸ του ὁ Γιάννης ὁ Ζαμάνης.

Ἦρθε μεγάλος και πολὺς με χρυσὴ καδένα, γεμάτος δαχτυλίδια και μαλαματικά, φορτωμένος δολλάρια.

Δούλεψε, σοῦ λέει, στὰ ξένα, σκυλι μονάχο κι' ἀπόχτησε χρῆμα με οὐρά. Εἴκοσι χρόνου παλληκάρι τὸν θυμοῦνταν οἱ παλιότεροι πού ξεκίνησε ἀπὸ τὸ χωριὸ (μετὰ τρύπιο παντελόνι συμπλήρωναν μερικοὶ) και γύρισε ἀλλαγμένος· ὀλότελ' ἀγνώριστος.

Τὸν εἶχε γεράσει παράκαιρα ἡ ξενιτεία:

Ἦταν ξεραγκιανὸς και ἄσχημος κι' εἶχαν φυτρώσει στὰ μελλίγγια του μπόλικες ψαρὲς τρίχες.

**

Αὐτὸς λοιπὸν ἀναστάτωσε μετὰ τὸν ἐρχομὸ του τὸ χωριὸ. Ὅλοι γιὰ τὸν Ἀμερικάνο κουβεντιάζανε, γιὰ τὸν παραλῆ πού γύρισε ἀπὸ τὴ χώρα τὴ μακρυνὴ και παράξενη.

Ἀπὸ τὴ χώρα πού ὥσπου νὰ τὴν ἀντικρύσει βλέπει οὐρανὸ μόνο και θάλασσα μερόνυχτα ὀλόκληρα. Ἀπὸ τὴ χώρα πού ὥσπου νὰ τὴν πατήσης πλέεις στὸν Ὁκεανὸ ἑπτὰ μέρες κι' ἑπτὰ νύχτες ὀλάκαιρες. Ὅλο γιὰ τὴ χώρα ἐκείνη τοῦ ἄρεσε ν' ἀφηγιέται (γιὰ τὴν Ἀμερική ὅπως τὴν ὠνόμαζε) και τελειωμὸ δὲν εἶχαν αὐτὰ πού ἔλεγε. Στὸ Νιού - Γιόρκ (τόνιζε) πού ἔμενε, ἦταν οἱ δρόμοι κούφιοι και τρέχαν ἀπὸ κάτω σιδηρόδρομοι. Ἄν πῆς δὰ γιὰ τὰ σπίτια; εἶχαν ἀπὸ ἐκατὸ (διαβεβαίωνε) και πιὸ πολλὰ πατώματα.

Αὐτὰ κι' ἄλλα τοὺς ἔλεγε κι' ἔδειχνε (καθὼς γέλαγε) τὰ χρυσὰ του δόντια.

Πόσα σέντζι κοστίζει τὸνα ρῶταγε

πόσα ντολλὰρ πουλιέται τ' ἄλλο και δάγκωνε τὸ τοιμποῦκι του.

Στὰ μέσα και στὰ ἔξω οἱ δικοὶ του εἶχαν σηκώσει τὸ χωριὸ στὸ ποδᾶρι.

Δίναν πληροφορίες γιὰ τὸ νιοφερμένο, γιὰ τὴ ζωὴ του στὴν ξενιτειά.

Ξέρανε πόσες πλάκες εἶχε ὁ φωνογράφος του κι' ἀκόμη ποιὲς ἦταν οἱ βλέψεις του και ποιά τὰ ὄνειρά του.

Λέγανε πῶς ἤθελε ν' ἀγοράσῃ χτήματα (ἀμπέλια, χωράφια, περιβόλια...) και πῶς λογάριζε νὰ φτιάσῃ σπίτι.

Θὰ χτίσῃ ἓνα τρίπατο πού θάναί τοῦ χωριοῦ καμάρι.

— Τ' Ἀμερικάνου τὸ σπίτι θὰ λένε και θὰ θαμάζουνε.

— Ἐ νισάφι πειὰ (τελειώνανε) ἀρκετὰ δούλεψε και τυραγνίστηκε στὰ ξένα· ἄς χαρῆ τώρα τὰ λεπτὰ πού κουβάλησε.

Κι' οἱ διαδόσεις δίνανε και παίρνανε.

**

Σὲ λίγο καιρὸ ἀπὸ κάτι ψι - ψι, ἀπὸ κάτι μέσες - ἄκρες μαθεύτηκε πῶς ἤθελε νὰ παντρευτῆ.

Ἦρθε (βρὲ μάτια μου) ἀπὸ τὴν ἄλλη ἄκρη τοῦ κόσμου, στὸ χωριὸ του γιὰ νὰ παντρευτῆ· ἀκούς ἐκεῖ;

Τοῦ τῶχε ἀφήσει, λέει, εὐχὴ και κατάρρα ἢ μάννα του, ἢ κυρὰ Τασσά ἢ κακομοίρα, πού πέθανε χωρὶς ν' ἀξιωθῆ νὰ φιλήσῃ στέφανα, χωρὶς νὰ κουνήσῃ στὰ γόνατά της ἑγγονάκια.

«Παποῦτοι ἀπὸ τὸν τόπο σου κι' ἄς εἶνε μπαλωμένο» τοῦγραφε και τοῦ ξανάγραφε, στὴν ξενιτειά.

Αὐτὸς ἦταν τῆς δόλιας ὁ καυμὸς της. Γι' αὐτὸ κι' ὁ Γιάννης ἦρθε στὸ χωριὸ.

Ἔπειτα εἶχε γυρίσει ἑκεῖνος κόσμος και ντουνιὰ κι' εἶχε γνωρίσει τὴν ξετσιπωμάρα πού βαστάει ἑκεῖ - κάτω

Είχε πάρει φόβο πού λέει ο λόγος.
"Ήθελε λοιπόν ένα κορίτσι του χω-
ριού του φτωχό μὰ τίμιο.

Γιὰ προΐκα δὲν τὸν ἐμελλε· δόξα τῷ
Θεῷ εἶχε 'κεῖνος μπόλικά. "Ήθελε
μόνο νᾶναι φρόνιμο νὰ τὸν τιμήσῃ,
νὰ τοῦ τὸ χρωστάη...

Γύρευε κορίτσι ἀπὸ μάννας κόρφο
κι' ἐκλείσει ἡ γνώμη του (σὺν ἤρθε)
στὴν Τριανταφυλλιά τῆς Σταύραι-
νας.

"Ήταν μιὰ ὁμορφὴ κοπέλλα ἡ Τρι-
ανταφυλλιά· σωστὴ τριανταφυλλιά
ἀνθισμένη.

"Ήταν ροδομάγουλη καὶ μαυρομά-
τα. Εἶχε τὰ χεῖλια τῆς σὺν τᾶλικο
γαρύφαλλο κι' ἄσπρα τὰ δόντια τῆς
σὺν φιλντισένια.

Κυπαρισσάκι τὸ κορμί τῆς καὶ δα-
κτυλίδι ἡ μέση τῆς.

"Ήταν λιγερὴ καὶ μικροκαμωμένη·
τεφαρίκι σωστό.

Τὴν εἶδε μιὰ Κυριακὴ ἀπόγιομα,
σεμνὴ καὶ χαμηλοβλεπούσα, νὰ δρο-
σίζη στὸ χαγιάτι τὰ λελούδια τῆς
καὶ τὴν συμπάθησε.

Πουρνὸ τὴν ἄλλῃ μέρα τὴν ζήτη-
σε ἀπὸ τοὺς δικούς τῆς.

Συνάχτηκαν, λοιπόν, στὸ σπίτι τῆς
οἱ μπαρμπάδες τῆς (δὲν εἶχε δὰ πα-
τέρα, ἦταν ὀρφανοῦλα) καὶ σκεφτή-
κανε :

—Τὶ πείραζε πού ὅταν ξενητεύτηκε
αὐτὸς ἦταν στίς φασκὲς ἡ Τριαντα-
φυλλιά ;

Τὶ πείραζε πού εἶχε τοῦφες ἀση-
μιές στὰ μαλλιά του ; Τὶ κι' ἂν τὸν
εἶχε τσακίσει παράκαιρα ἡ ξενητεία ;
"Εκεῖνος θὰ τὴν ἔκανε τρανὴ νοι-
κοκυρά.

Βασίλισσα θὰ γινότανε μὲ σοδια-
κό τὸ λάδι τῆς, τὸ βούτυρό τῆς, μ'
ὅλα τῆς τὰ καλούδια.

"Ο,τι ζήταγε ἡ ψυχὴ τῆς θὰ εἶχε·
μὲ τὴν τύχη τῆς θὰ μίλαγε.

«"Ασχημὲ μου καὶ καλέ μου, θὰ
ἔλεγε, τί θὰ πρωτοφᾶμε βράδου». Θὰ
τὴν βλέπη ἡ μαννοῦλα τῆς (εἶπανε)
καὶ θὰ τὴν χαίρεται.

Στὸ κάτω - κάτω δὲν ἦταν καὶ

καμμιά μεγαλοπρικοῦσα, ποῦ νὰ
τὴν βρίσκαν τὸν καλλίτερο.

Αὐτὸς δὲ ζήτησε λεφτά· δόξα τῷ
Θεῷ ἔχει μπόλικά, εἶπε.

Κί' ἔτσι τ' ἀποφασίσανε νὰ ποῦν
τὸ ναί, νὰ τοῦ τὴν δώσουνε χωρὶς
νὰ τὴν ρωτήσουνε ἂν πόναιε γι' ἄλ-
λον ἢ καρδοῦλα τῆς.

Τὸν κόσμο δὲν τὸν φοβηθήκανε
«ὅποιος δὲν τὰ φτάνει κρεμαστάρια
— εἶπανε — τὰ λέει».

Οὔτε λογαριάσανε τὴν κυρά - Μα-
ρία τὴν κουτσομπόλα (πού γρηᾶ σκε-
βρωμένη καθὼς ἦταν καὶ σουφρωμέ-
νη σὰ σταφίδα) γύριζε στὰ σταυρο-
δρόμια καὶ στοὺς μαχαλάδες κι'
ἔλεγε :

«Τὸ καλὸ τὸ σύκο ἡ κουροῦνα τὸ
τρώει».

Χαλκίδα

ΓΙΩΡΓΟΣ ΡΕΓΚΟΥΤΑΣ

6 ΕΡΩΤΑΣ ΤΡΑΥΜΑΤΙΤΜΕΝΟΣ

(Ἀνακρεόντειο)

Μιὰ μέρα πού ὁ "Ερωτας στὰ ρόδα τρι-
|γυρνοῦσε
κεντρήθηκε ἀπὸ μέλισσα, κρυμμένη ἐκεῖ
|κάπου,
στὸ δακτυλάκι τὸ μικρὸ — ἄχ Θεέ μου πῶς
||πονοῦσε !
καὶ κλαίοντας ἐπέταξε στὴν ὁμορφὴ
|μαμᾶ του.

«Μανοῦλα μου ἐχάθηκα, μανοῦλα μου
|πεθαίνω,
φεῖδι μικρό, πού μέλισσα τὸ λέν οἱ γεωρ-
|γοί,
καὶ φτερωτό, μὲ δάγκωσε. Στὰ ρόδα ἦταν
|κρυμμένο
"Αχ πῶς πονῶ, μανοῦλα μου, γιὰ κύττα
|τὶ πληγὴ !»

Τὸν φίλησε ἡ ὁμορφὴ καὶ τοῦπε γελαστή
»'Αφοῦ ἐτοῦτο τὸ κεντρί τῆς μέλισσας
|πονάει,
πόσο θαρρεῖς θε νὰ πονοῦν ὅσους ἡ μα-
|γκὴ
σαῖτα σου, ὡς τὴν καρδιὰ τοὺς δόλιους
|τοὺς περνάει ;»

ΜΑΡΙΚΑ ΓΕΩΡΓΙΤΣΑ

ΤΑ ΔΥΟ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ...

— Μιὰ φορὰ κι' ἕναν καιρὸ — ἄρ-
χισε νὰ λέει ἕνας τῆς συντροφιάς
μας — ἦτανε...

— Στάσου φίλε, τὸν διέκοψε κά-
ποιος. Τὶ παραμῦθι θὰ μᾶς πῆς ;...

— Δὲν τὸ βρίσκεις ὠραῖο γιὰ τὴν
ῶρα ;

— "Οχι, ἀλλὰ μιὰ καὶ ὑπάρχουνε
τόσες ὁμορφες ἀληθινὲς ἱστορίες εἶ-
ναι ἀνάγκη νὰ λέμε παραμῦθια ;

— Μὰ καὶ οἱ ἱστορίες, ὅπως λές,
ἀπὸ τὰ παραμῦθια εἶναι βγαλμένες.

— "Εστὼ ἄς ἀκούσουμε.

— Λοιπὸν πού λέτε, ἐξακολούθησε
ἦτανε ἕνας Βασιληᾶς κι' εἶχε μιὰ
πεντάμορφη κόρη πού τὴν ἔλεγαν
'Αστέρω. Τὴν λάτρευαν ὅσοι τὴν ἤ-
ξεραν καὶ μαγεύοντουσαν ὅσοι τὴν
ἔβλεπαν. Ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τοῦ Βα-
σιλείου κι' ἀπὸ μακρύτερα ἀκόμα
τῆς ἔστελναν διάφορα πανάκριβα
καὶ σπάνια δῶρα καὶ τὰ καλλίτερα
πριγκηπόπουλα τὴ γυρέψανε γιὰ γυ-
ναῖκα τους. Μὰ ἡ 'Αστέρω ὄση χα-
ρὰ ἐνοιῶθε κι' ὄση ἀγάπη ἀνταπέ-
δινε στοὺς ἀποστολεῖς τῶν δῶρων,
ἄλλῃ τόση περιφρόνηση ἔδειχνε στὰ
βασιλικά προξενεῖα.

"Ήτανε πολὺ ὁμορφὴ καὶ εἶχε καλὴ
καρδιά, ὅπως εἶπαμε, ἡ 'Αστέρω κι'
ὄσο κι' ἂν προέρχονταν ἀπὸ Παλά-
τι δὲ φερότανε μ' ἐκεῖνες τὶς ἀκα-
τάδεκτες κι' ἐγωῖστικὲς ἰδέες γιὰ
τοὺς συνανθρώπους τῆς. Πάντα σ'
ὄλους ἴδια : Καταδεχτικὴ γλυκομίλη-
τη, στοργικὴ εἶχε γίνει τὸ ἴνδαμα
ὄλων.

Τὰ δῶρα πού τῆς ἔστελναν δὲν
τὰ κρατοῦσε ποτέ, παρὰ τὰ μοίραζε
σὲ διάφορα φιλανθρωπικὰ ἰδρύματα,
ἄλλα γιὰ ἐθνικοὺς καὶ ἱστορικοὺς
σκοποὺς ἐκτὸς ἀπὸ λίγα πράγματα
πού τῆς ἄρεζαν, νὰ στολιζοῦν τὰ ἰ-
διαίτερα δωμάτιά τῆς.

Μιὰ μέρα ὁ Βασιληᾶς - πατέρας
πού πολὺ τὴν ἀγαποῦσε, κι' εἶχε

φροντίσει στὸ μεταξὺ γιὰ τὸ μέλλον
τῆς, τὴν κάλεσε καὶ τῆς εἶπε :

— Παιδί μου νομίζω πῶς εἶναι
καιρὸς νὰ σκεφθῆς τώρα γιὰ τὸ μέλ-
λον σου. Εἶσαι, ὑγεία νᾶχεις καὶ
χρόνια, 21 χρονῶν καὶ πρέπει νὰ
βρῆς τὸν σύντροφο πού σοῦ ταιριά-
ζει. Σ' ἀφίνω στὴν ἐκλογή σου μὰ
νὰ προσέξεις.

— Καλὰ πατέρα. Μὰ θέλω μιὰ χά-
ρη μόνον ἀπὸ Σᾶς.

— Τὴν ἔχεις κόρη μου ἀρκεῖ νὰ
μοῦ περνᾶ !...

— Ναὶ πατέρα μπορείτε !

— Λοιπὸν σὲ ἀκούω :

— Νὰ ξέρετε ἔχω ἕνα σκοπὸ κι' ἴ-
σως ἰδιοτροπία στὴν ἐκλογή τοῦ συ-
ζύγου μου. Μπορῶ νὰ τὸν ἐφαρμό-
σω τὸν σκοπὸν αὐτόν ;

— Σοῦ εἶπα ναί.

— Σᾶς εὐχαριστῶ πατέρα.

Τὴν ἄλλῃ μέρα ἡ 'Αστέρω — διά-
δοχος τοῦ Θρόνου — ἐξέδωκε μιὰ
διαταγὴ σ' ὅλα τὰ πέρατα τῆς οἰ-
κουμένης, ὅτι ἐκεῖνος πού θάθελε
νὰ γίνῃ σύζυγός τῆς καὶ αὐριο βασι-
ληᾶς δὲν ἦταν ἀνάγκη νὰ προέρχε-
ται ἀπὸ βασιλικὸ αἷμα ἀρκεῖ νὰ κα-
τόρθωνε νὰ σκεφθῆ τὸ δῶρο πού θά-
στελνε τὸ ὅποιον θὰ τὴν εὐχαρι-
στοῦσε καλλίτερα.

"Ολοι τότε χιλιάδες ἀνθρώπων
Παλατιῶν, ἀριστοκρατῶν καὶ εὐγε-
νῶν καὶ φτωχῶν ἀκόμα ἔτρεξαν καὶ
καθένας τῆς ἔστειλε, κι' ἀπόνα ὡ-
ραιότατο δῶρο.

'Αφοῦ ἡ 'Αστέρω τὰ συγκέντρωσε
ὅλα καὶ τὰ κύτταξε σὲ κανένα δὲν
ἔδωσε προσοχή. Μόνον ἕναν ταπεινὸ
φάκελλο σ' ὄνομά τῆς πῆρε καὶ
κλείστηκε στὸ ἰδιαίτερό τῆς γραφεῖο.
'Εκεῖ κάθησε τ' ἄνοιξε καὶ διάβασε.

«Υψηλοτάτη

Διάβασα τὴν ἀγγελία Σας ἡ ὁποία
μὲ συγκίνησε βαθεῖα καὶ περισσό-

τερο γιατί μολονότι είμουν ένας ευγενής και εύπορος ή μεταπολεμική κατάσταση μ' έκανε έναν ταπεινό φτωχό κι' άσημαντο. "Όμως θεωρώ υποχρέωσί μου να Σας εκφράσω τὸ θαυμασμό και τὴν αγάπη μου τὸ μόνο δῶρο πὸ μπορῶ να Σας προσφέρω !...»

Τῆς Ἀστέρως τὰ μάτια γιὰ πρώτη φορά τόσο συγκινητικὰ δακρῦσανε κι' ἔννοιωσε πιὸ λεπτὰ τὰ αἰσθηματὰ τῆς νὰ πάλλουν. Δίχως νὰ χάνει καιρὸ πῆγε στὸ Βασιλῆα καὶ τοῦ εἶπε πῶς αὐτὸν δέχεται πὸ ἀντὶ ἄλλου δῶρου τῆς ἔστειλε ἐκεῖνο τὸ γράμμα.

Πράγματι τὸ Βασιλῆα πὸ τῆς εἶχε δώσει τὸ λόγο του δὲν τῆς ἀρνήθηκε. Καὶ σὲ λίγο καιρὸ ἡ Ἀστέρω παντρευότανε τὸν ξεπεσμένο ἐκεῖνο ἀριστοκράτη !...

Ἐδῶ ὁ φίλος μας ἐσταμάτησε λίγο καὶ τὸν ρώτησαν οἱ ἄλλοι.

— Λοιπὸν αὐτὸ ἦτανε ὄλο ;...

— Ναί, ἔχει καὶ συνέχεια ἀλλὰ τὴν ἀφίνω γιὰ νὰ τὴν ἐννοήσετε μόνοι σας, μόνον παρακαλῶ αὐτὸν πὸ στὴν ἀρχὴ μὲ διέκοψε νὰ μᾶς πῆ τὸ δικό του. Ἐκεῖνο τῆς ἀληθινῆς ἱστορίας.

Μὰ πρὶν προφτάσει καὶ πεῖ τίποτα, φωνές κακὸ κι' ἀντάρια ἀκούστηκαν ἀπ' ἔξω. Κατὰ μεσῆς τοῦ δρόμου ἕνας κύριος μεσόκοπος ἄψογα ντυμένος καὶ μὲ λεπτὰ χαρακτηριστικὰ ἔπλεε στὸ αἶμα νεκρός. Ἐνῶ πιὸ πέρα δυὸ ἀστυνομικοὶ τραβούσανε μιὰ φτωχὴ νέα κοπέλλα μὲ μιὰ ἄγρια χαρὰ στὴν ἔκφρασί τῆς...

Τὴν ἄλλη μέρα οἱ ἐφημερίδες ἔγραφαν μὲ χτυπητὰ χρώματα τὸ συγκλονιστικὸ δρᾶμα τῆς ὁδοῦ Πανεπιστημίου :

Η ΔΟΛΟΦΟΝΙΑ ΕΝΟΣ ΜΕΓΑΛΕΜΠΟΡΟΥ ΤΗΣ ΚΑΛΛΙΤΕΡΑΣ ΑΡΙΣΤΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ ΑΠΟ ΤΗ ΦΤΩΧΗ ΕΡΩΜΕΝΗ ΤΟΥ

Τὸ ἴδιο βράδυ ἡ συντροφιά μας μι-

λοῦσε γιὰ τὸ χθεσινὸ βραδυνὸ δρᾶμα :

— Καλὰ τοῦ ἔκανε τοῦ παλιανθρώπου, εἶπε μιὰ χλωμὴ νέα, γιὰ νὰ ξέρουν ἄλλοτε οἱ δῆθεν ἀριστοκράτες πῶς δὲν μποροῦν πάντα νὰ γλεντοῦν εἰς βάρος τῆς ἀδυναμίας. Πόσο ὠραῖο ἀλήθεια καὶ συγκινητικὸ τὸ χθεσινὸ παραμῦθι τοῦ κυρίου. Μὰ μόνον τὰ παραμῦθια εἶναι ὠραῖα. Κι' ὅμως ἐμᾶς μᾶς ἀρέσουν οἱ φρικτὲς ἱστορίες τῆς ζωῆς μας.

— Μὰ δεσποινίς, εἶπε ἐκεῖνος, μὴ κυττᾶτε ἔτσι ἦτανε ἄλλοτε ὁ κόσμος. Εἶχε καρδιά σὰν τῆς Ἀστέρω.

— Καὶ σὰν τοῦ ξεπεσμένου ἀριστοκράτη, συμπλήρωσε ἄλλος. Κι' ὅμως ὑπάρχουνε ἀγαπητέ μου...

— Ναί, δὲν ἀντιλέγω, μὰ ἡ διαφορά τοῦ ἐνὸς παραμυθιοῦ μὲ τοῦ ἄλλου εἶναι μεγάλη.

— Μεγάλη κι' ἀληθινὴ φώναξαν τότε ὄλοι οἱ ἄλλοι.

ΡΕΝΟΣ ΓΡΑΙΚΟΣ

— Δὲν εἴσθε μόνον χρήσιμοι διὰ τὸ μέλλον. Δὲν εἴσθε μόνον μέλλον, εἴσθε καὶ παρόν. Τὸ σημερινὸν ἔθνος δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἀποτελεῖται μόνον ἀπὸ ἀνθρώπους ἠλικιωμένους καὶ ἀπὸ ἀνδρας καὶ γυναῖκας πὸ παλαῖουν τὸν βίον τῆς ζωῆς καὶ κουρασμένους. Ἐχει ἀνάγκη τὸ παρόν. Ἐχει ἀνάγκη αὐτὸ πὸ εἴμεθα τώρα. Ἐχει ἀνάγκη νὰ βλέπῃ τὸν ἥλιον τῆς ζωῆς, νὰ βλέπῃ τὴν φλόγα τῆς ζωῆς, ἡ ὁποία θὰ τοῦ θερμάνῃ τὰ στήθη. Σεῖς εἴσθε αὐτὸς ὁ ἥλιος, σεῖς εἴσθε αὐτὴ ἡ ζωῆ.

— Ἡ πατρὶς εἶναι αὐτὸ τὸ αἶσθημα τὸ ὁποῖον δὲν σᾶς ἀφήνει νὰ ἀπολαύσετε καμμίαν εὐτυχίαν παρὰ ὅταν αὐτὴ ἡ εὐτυχία προέρχεται ἀπὸ σᾶς τοὺς Ἕλληνας καὶ αὐτὴ ἡ εὐτυχία εἶναι συγχρόνως ἡ εὐτυχία τῆς Ἑλλάδος.

(Ἀπ' τὸν λόγο τοῦ κ. Μεταξᾶ στὴ μεγάλη συγκέντρωση τῆς Νεολαίας)

ΨΥΧΕΣ ΠΑΙΔΙΩΝ

ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ ΠΟΙΗΤΡΙΑ

Τὰ μικροσκοπικὰ ποδαράκια μὲ τὰ κόκκινα σκαρπίνια κινῶνται πέρα-δῶθε σὰν παπαροῦνες πὸ τις παρασέρνει ἕνας τρελλὸς ἄνεμος. Ὁ μπέμπης χορεύει. Κι' ἡ γιαγιά, ἡ μαμά, ὁ μπαμπᾶς, χάσκουν ξεθεωμένοι ἀπὸ θαυμασμό στὴ γουστόζικη θέα του.

Ἡ Ἑλλη κυττᾶ ἀπ' τὴ γωνιά τῆς καὶ δαγκώνει τὰ χεῖλη.

— Οὐφ ! Τὶ καραγκιόζης ! συλλογιέται περιφρονητικὰ.

— Ὁχι. Αὐτὴ ποτε δὲν καταδέχτηκε μὲ τσακίσματα καὶ νάζια νὰ προσελκύσῃ τὴν ἀγάπη τους. Ἦταν ἀπὸ φυσικὸ τῆς ἔτσι σοβαρὴ, λιγόλογη, ἀνεκδήλωτη. Ὅμως κρυφὰ μέσα τῆς Θεέ μου τί γινόταν στὴ μικροῦλα ψυχὴ τῆς. Ἀγαποῦσε μὲ πάθος τὶς γλυκεῖς ζᾶρες στὸ μουτράκι τῆς γιαγιάς, τὴ γελαστὴ φυσιογνωμία τοῦ μπαμπᾶ καὶ τὴν ὠραία ἀγέρωχη μαμά τῆς. Πῶς ὅμως νὰ τοὺς τὸ ἐκφράσει ; Οἱ λέξεις δὲν ἔρχουνταν στὰ χεῖλη τῆς, δειλίαζε ν' ἀφεθῆ σὲ χάδια καὶ σκέρτσα δὲν μποροῦσε νὰ κἀνῃ. Ἐτσι ὄλοένα παραμερίζονταν. Κι' ἔλεγες πῶς πῶς κανεὶς δὲν τὴν ὑπελόγιζε μέσα στὸ σπῆτι.

Ὅλων ἡ προσοχὴ κι' ἡ λαχτᾶρα στρεφόταν στὸν μικρὸ καραγκιόζη, τὸν μπέμπη.

Πλήθαιναν καὶ βάραιναν τὰ βᾶσανα πάνω τῆς κι' ὄλο λυγοῦσε ἡ ψυχὴ τῆς λὲς καὶ δὲν ἀντεχε πειά. Τὴν νύχτα σὰν πλάγιαζε, ἐκλαιγε σιωπηλά. Μὰ κι' αὐτὸ δὲν ὠφελούσε. Πολὺ πρόσκαιρο ξαλάφρωμα.

— Πὲς γιαγιά κανένα παραμῦθι, παρακαλοῦσε κάποτε - κάποτε.

— Ἀφησέ με τώρα θέλω νὰ ναουρίσω τὸν μπέμπη !

— Τάισέ με μαμάκα εἶνε τόσο ὀρεκτικὸ τὸ φαγητὸ ἀπὸ τὸ χέρι σου.

— Ἀφησέ με ἔχω νὰ θηλάσω τὸν μπέμπη.

— Πάρε με περίπατο μπαμπάκα.

— Ἀφησε μιὰ Κυριακὴ πὸ εὐκαιρῶ νὰ χαρῶ τὸν μπεμπούλη μας.

Ὅλοι γιὰ τὸ μπέμπη τους. Καὶ γι' αὐτὴν τίποτα, τίποτα, τίποτα. Κάποτε εἶχε τολμήσει νὰ διαμαρτυρηθῆ δειλά - δειλά. Ἡ μαμά γέλασε καὶ τῆς εἶπε περιπαικτικὰ.

— Ἀφοῦ δὲν ντρέπεσαι μεγάλη κοπέλλα νὰ ξεσυνερίζεσαι τὸ μωρὸ.

Κι' ἡ Ἑλλη — μεγάλη κοπέλλα ὀκτῶ χρονῶ — ντράπηκε, καὶ κατέβασε τὸ κεφάλι καὶ πειὰ ποτε μὰ ποτε δὲν παραπονέθηκε.

Ὅσοτὸσο ἡ κατάσταση αὐτὴ ξεμάκραινε ἄσχημα. Ὁ μικρὸς καραγκιόζης μὲ τὶς ξανθὲς μποῦκλες καὶ τὰ γαλάζια γελαστὰ μάτια, κλωτοσηδώντας τὰ ποδαράκια του, χτυπώντας τὰ χεράκια, ἔκανε μάγια στὴν ἀγάπη τους σὰν θαυματοποιός. Κι' ἡ Ἑλλη ὄλοένα παραμερίζονταν.

Κοντεύουν οἱ γιορτὲς μαζί κι' ἡ γιορτὴ τοῦ πατέρα. ὦ ! Πῶς θέλει νὰ τὶς χαρῆ αὐτὲς τὶς μέρες. Νὰ τὶς χαρῆ μ' ὄλη τὴν ἀγάπη καὶ τὸ θαυμασμό τῶν ἀγαπημένων τῆς, γιὰ τὴν μικρὴ σημαντικὴ προσωπικότητά τῆς.

— Κάτι πρέπει νὰ κἀνης, συμβουλεύει τὸν ἑαυτὸ τῆς. Κάτι σπουδαῖο καταπληκτικὸ. Κάτι πὸ νὰ τοὺς θαμπώσῃ, νὰ τοὺς κἀνῃ νὰ τὴ προσέξουν, νὰ ὑπερηφανευθοῦν γιὰ σένα. Ἄλλοιῶς ὑπάρχει φόβος νὰ ἐκτοπισθῆς μιὰ καὶ καλὴ ἀπὸ τὸν μικρὸ καραγκιόζη καὶ θὰ πᾶν ἄδικα οἱ γιορτὲς γιὰ σένα.

Δουλεύει, δουλεύει τὸ μικρὸ μυαλοδάκι τῆς, μὰ δὲ βρίσκει τίποτα σπουδαῖο, πὸ νὰ εἶναι ἱκανὴ νὰ κατορθώσῃ.

Τέλος μιὰ σκέψη, πὸ στὴν ἀρχὴ

της φάνηκε τελείως ακατόρθωτη, αρχίζει να ωριμάζει μέσα της, να παρεμβάλλονται οι πιθανότητες της επιτυχίας της και να λαμβάνεται ως απόφαση. Πρέπει να γίνη ποιήτρια. "Ετσι μονάχα είνε σίγουρη πώς θα θαμπώσει τον μπαμπά, την μαμά, άκόμα και την γιαγιά. "Εχουν τόσο θαυμασμό κι' οί τρεις τους για τους μεγάλους ποιητάς! Η μαμά συχνά τὰ βράδυα απαγγέλλει στίχους που τους άκοϋν με πολύ κατάνυξη ή γιαγιά κι' ό μπαμπάς.

— "Αχ! Ναι! "Αν μπορούσε να κάνη ένα ποίημα! Θα τὸ άπήγγελε την μεγάλη γιορτή και θα τους κατέπληττε.

— "Ενα ποίημα! Θεέ μου — παρακαλούσε — φύτεψε στο μυαλό μου ένα ποίημα, καθώς φυτεύεις φτερά στα ποδαράκια του μπεμπούλη και τους ξετρελλαίνει με τους χορούς του.

Μά που! Οί μέρες περνούν, οί ετοιμασίες των γιορτών τελειώνουν, ό μπέμπης θριαμβεύει κι' αυτή σιωπηλή στη γωνιά της, παραμερισμένη μ' άδειο τὸ μυαλό από στίχους, περιμένει κι' άπελπίζεται.

Ρίχνεται στο διάβασμα, ζητά εμπνευση. Τέλος σ' ένα βιβλίο βρίσκει μιá καλή συνταγή. Η πέννα είνε τὸ σπαθί του ποιητή, γράφει ό συγγραφέας. Μιά ώραία έλπίδα βαλσαμώνει διά μιáς την άνήσυχη ψυχή της.

— "Ίσως γιατί δεν κάθησα να γράψω, γι' αυτό δεν ταιριάζουν οί λέξεις, δεν βγαίνει ό στίχος, σκέπτεται.

Πέρνει μιá πέννα κι' άραδιάζει κάμποσες λεξοδλες ταιριαστές. Στο τέλος κατορθώνει αυτό τὸ στιχάκι:

Την Πρωτοχρονιά
θα δώσω στους γονεις και στη γιαγιά
πολλά φιλιá!

Μά ή "Ελλη έχει δυνατό κριτήριο και δεν άναπαύεται σ' εύκολες επιτυχίες. Τὸ ποιηματάκι αυτό της φαίνεται άπλό στην άρχή, έπειτα τὸ

βρίσκει γελοίο. "Οχι τέτοιο! Της χρειάζεται κάτι δυνατό, έντυπωσιακό. Μά στ' άλήθεια ή πέννα είνε σπαθί. Και τώρα με τη βοήθεια του πολεμá τις ιδέες εύκολότερα. Γράφει σβύνει και να' επιτέλους τὸ άριστούργημα. "Ο δυνατός στίχος, ό ό πλούσιος, ό έντυπωσιακός. "Επαναλαμβάνει μέσα της τὸ ποίημα πολλές φορές, τὸ χρωματίζει και τὸ φυλάγει μυστικό. Ξημερώνοντας ό "Αη Βασίλης μαζί κι' ή γιορτή του μπαμπά, στολίζεται γιορτιάτικα και τρέχει στην τραπεζαρία. Στέκεται σοβαρή μπροστά στον μπαμπά και με σταθερή φωνή απαγγέλλει:

Του "Αγίου Βασιλείου
Πρώτα θα όρμήσω
Στομ μπαμάκα τὸ λαιμό
μ' ένα πήδημα φοβερό
και θα τὸν φιλήσω...

Και μ' ένα πήδημα πραγματικώς φοβερό, χυμá στον λαιμό του πατέρα και κρύβει εκεί τὸ μουτράκι της ντροπισομένη.

— Ζήτω! Η "Ελλη είνε ποιήτρια! φωνάζει ένθουσιασμένος ό μπαμπάς. Η μαμά κι' ή γιαγιά χειροκροτούν. Τὸ τί έπακολουθεί δεν περιγράφεται. Ποτέ κανένας ποιητής δεν άδραξε παρόμοιες δάφνες.

ΡΟΥΛΑ ΒΑΡΕΛΛΑ - ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Έκυκλοφόρησε
ΤΑΚΗ ΔΟΞΑ

ΜΑΡΙΑ ΠΟΛΥΔΟΥΡΗ
[Αισθητική Μελέτη]

"Εκδοσις του Περιοδικού μας

Τιμάται Δρχ. 10 και άποστέλλεται
έλεύθερο Ταχυδρομικών Τελών.

Στάς "Αθήνας κυκλοφορεί μέσω
του Γραφείου Πνευματικών "Υπηρεσιών
Μαυρομιχάλη 2.

ΛΟΥΪΤΖΙ ΠΙΡΑΝΤΕΛΛΟ

"Ο Λουίτζι Πιραντέλλο, ό περίφημος Ιταλός δραματικός, μυθιστοριογράφος και νουβελίστας, πέθανε στις άρχές Δεκεμβρίου, στη Ρώμη, μέσα στη βίλλα του, συναπεία πνευμονίας, σε ηλικία 69 έτών. Η συνεργάτριά των *ouveilles Littéraires*, Zulette Bertrand, διηγείται παρακάτω, έπ' εύκαιρία του θανάτου του, μερικές όψεις του «άνθρώπου» Λουίτζι Πιραντέλλο, που είνε πολύ λιγώτερο γνωστός από τὸ έργο του.

"Ο Πιραντέλλο δεν φοβόταν τὸν θάνατο. Μολαταύτα κάθε φορά που μιá κρίσις στηθάγχης τὸν έρριχνε σ' άγωνία, τηλεφωνούσε σ' έναν άπ' τούς φίλους του. "Ο φίλος έτρεχε άμέσως κοντά του. "Αμφιβάλλω όμως αν αυτή ή παρουσία καλμάριζε κάπως την άγωνία του άρρώστου, γιατί ό Πιραντέλλο μ' όλες του τις γνωριμιές, δεν έπαυσε ποτέ να ζηθυθισμένος στη μοναξιά του.

Την πρώτη φορά που τὸν είδα, του έφερνα την «καλημέρα» ενός φίλου του Moretti ή του Palazzeschi. Σήμερα μόνο κάνω λόγο για την άπλότητα της ύποδοχής του.

Για δεύτερη φορά τὸν συνάντησα σ' ένα γεύμα που έδινε πρὸς τιμήν του ό Crasset. "Ηταν εκεί οί Marta Abba, Malaparte, άνθρωποι έξοχοι και ζωηροί. Η άπλότητά του και ή κάπως δειλή μετριοφροσύνη του μου καναν έντύπωσι. Είχε μέσα του την έπιθυμία να'ναι φυσικός και τὸ κατάρθωνε. Και πάντα σαν βρισκόταν σε μιá συγκέντρωσι ύπηρεγε γύρω του, ένας κύκλος μυστηριώδους μοναξιάς.

Την τρίτη φορά τὸν είδα, στο μικρὸ ισόγειο διαμέρισμα της λεωφόρου Βίκτωρος Έμμανουήλ, στο Παρίσι, όπου άνοιγε μόνος την πόρτα, πρόσφερε ό ίδιος λικέρ και τσιγάρα κτυπόσε μόνος του στη γραφομηχανή, μ' ένα δάχτυλο σ' ένα αντί-

τυπο, πάνω σε στενό χαρτί, τις νουβέλλες του, για την Corriere.

Θέλησα ν' άνοίξω μιá μποτίλλια Βερμούτ. "Απέτυχα, μα εκείνος τὸ κατάρθωσε. "Ανοίξαμε τότε συζήτηση για τούς τρόπους που μπορεί κανείς ν' άνασύρη μιá τάπα που έχει βυθισθεί στο στόμιο μιáς μποτίλλιας.

Μιάν άλλη φορά ήταν παρών κι' ό βιογράφος του, Vardelli. Πείραζα τὸν τελευταίο για την έλλειψη άπλότητος στο στυλ του, έπεκτείνοντας τὸ πείραγμα, σ' όλους τούς μεσημβρινούς. "Ο Πιραντέλλο άπήντησε ζωηρά σαν να έπρόκειτο γι' αυτόν τὸν ίδιο.

Αυτό τὸ δείγμα της μετριοφροσύνης του μ' έκανε να τὰ χάσω.

"Άλλοτε πάλι που είχε γύρω του τὸν άφοσιωμένο γραμματέα του Colin καθώς και τούς Vardelli και Marta Abba, ό Colin άρχισε να μιλά για τὸν Σουηδό που είχε αλλάξει φύλον. "Ετσι μιλούσαν άστεειούμενοι προσπαθώντας να κάνουν κάπως πνευματώδη τή συζήτησί τους.

Τὸ θέμα δεν ένδιέφερε καθόλου ούτε τὸν Πιραντέλλο, ούτε κι' έμένα. Σε μιá έρώτησι που του άπηύθυναν άπήντησε με λίγες λέξεις. Η άπλότητά του, τὸ αΐσθημα του άνθρωπισμοϋ και ή καθάρια άυστηρότητα του με γέμισαν σεβασμό.

Μιά μέρα, μου κατέβηκε ξαφνικά ή σκέψη να πάρω μιá συνέντευξι. Διάλεξα για θύμα τὸν Πιραντέλλο, γιατί ήταν ένδοξος, ύπομονητικός, εύγενής και συνειθισμένος σε τέτοιου είδους δοκιμασίες.

Βρισκόμουν στα γύρω της Πίζας. Σε λίγες μέρες θα άπονέμονταν τὸ βραβείο Viareggio. "Ο Πιραντέλλο ήταν τὸ σπουδαιότερο πρόσωπο μέσα στην Κριτική "Επιτροπή. Πηγαίνω στο Viareggio στο Hotel Royal, όπου

έδρεύουν τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς. Στάθηκε ἀδύνατο νὰ βρῶ τὸν Πιραντέλλο, μολονότι ἕνας θυρωρὸς μοῦ εἶπε πὼς ἦταν ἐκεῖ. Ἀνησυχῶ ὅλα τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς, ἀρχίζοντας ἀπ' τὸν ξακουστὸ Vergani. Μὲ παρηγοροῦν, μὲ καλοῦν εἰς γεῦμα, μὲ μοῦν σ' ὅλα τὰ μυστικά τοῦ βραβείου, σ' ὅλες τὶς γιορτὲς ποὺ τὸ ἀκολουθοῦν μὰ δὲν μοῦ κρύβουν πὼς ὁ Πιραντέλλο δὲν εἶνε ἐκεῖ.

Φεύγω λοιπὸν γιὰ τὸ καταφύγιο τοῦ, στὸ Castiglioncello ποὺ δὲν ἔπεφτε πολὺ μακρὰ.

Ὁ Πιραντέλλο μοῦ ἀνοίγει τὴν πόρτα καὶ φαίνεται εὐχαριστημένος ποὺ μὲ βλέπει. Φορᾷ πέδιλα κι' ἕνα μαγιό, μὲ λεπτὲς πλάγιες γραμμές. Μολονότι φορεῖ μαγιό κι' ἔχει μικρὰ πόδια καὶ μικρὰ χέρια, καὶ μάτια σχιστὰ σὰν ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μάσκας καὶ μυτερὸ γεννάκι καὶ σῶμα ἀπίστευτα εὐκίνητο, ἔχει ἕναν ἄερα ἐπιβλητικὸ, ὅπως πάντα. Ἦταν μόνος μὲ τὸ γυιό του, τὸν συγγραφέα Stefano Landi, καὶ μοῦ μίλησε μ' ἀγάπη γιὰ τὸ ἔργο τοῦ γυιοῦ του.

Μοῦ μίλησε ἐπίσης γιὰ τὸν ἄλλο τὸ γυιό του τὸν ζωγράφο, ποὺ βρισκόταν ἐκείνη τὴν ἐποχὴ σ' ἕνα χωριό, ὅπου ὅλα τὰ κορίτσια εἶναι ὁμορφα καὶ χρησιμεύουν γιὰ μοντέλλα.

Θέλησε νὰ μὲ κρατήσῃ στὸ πρόγευμα, δέχτηκε τὴν ἄρνησί μου, καὶ μὲ συνώδευσε ἀνάμεσα ἀπ' τὴν ἀμμόστρωτη ἀλλέα, κάτω ἀπ' τὰ πεῦκα. Τὴν στιγμὴ ποὺ σκέπτομαι πὼς ξέχασα νὰ πάρω τὴ συνέντευξι ποὺ σκόπευα ὁ Πιραντέλλο ἀποχαιρετῶντας με, μὲ ρωτᾷ χωρὶς οὔτε σκιά σαρκασμοῦ (τίποτε δὲν ἦταν πειὸ ξένο στὸ χαρακτῆρα του).

—Μιὰ ποὺ ἔρχεστε ἀπὸ τὸ Viareggio, μπορεῖτε νὰ μοῦ πῆτε σὲ ποιὸν δώσανε τὸ βραβεῖο;

Τὸν ἐρχόμενο χρόνο ἔδωσαν τὸ βραβεῖο στὸν γυιό του, τὸν ἐκλεκτὸ μυθιστοριογράφου Stefano Landi καὶ ὁ Πιραντέλλο ἀναγκάστηκε τότε ν'

ἀφήσῃ γιὰ μιὰ μέρα τὴν ἀμμουδιά τοῦ Castiglioncello γιὰ τὴ συνέλευση τοῦ Viareggio.

Τὸν ξαναεἶδα σὲ μιὰ παρισινὴ γιορτὴ ποὺ δόθηκε πρὸς τιμὴν τοῦ ἐπ' εὐκαιρία τοῦ Βραβείου Νόμπελ. Μολονότι φοροῦσε πάντα, ὅταν βρισκόταν μέσα στὸ πλήθος, τὴν μασκα τοῦ ζωροῦ ἀνθρώπου, μοῦδινε τὴν ἐντύπωσι ἐνὸς φτωχοῦ ἀγριεμένου πουλιοῦ.

Στεκόταν ὄρθιος χωρὶς νὰ φαίνεται κουρασμένος καὶ δεχόταν χίλιες δυὸ παρουσιάσεις θαυμαστῶν του, μὲ μιὰν ἀπλότητα σχεδὸν μπουρζουαζίδικη καὶ μ' ὅλα ταῦτα μὲ ὕψος μεγάλου κυρίου, μὰ πάντα κυκλωμένος ἀπὸ μοναξιά. Πέρασα καὶ τοῦ ἔσφιξα τὸ χέρι κρυφά. «Δὲν ἦταν καλύτερα στὸ Castiglioncello; τοῦ εἶπα.

Μοῦ χαμογέλασε γλυκὰ μὲ ὕψος συνενόχου κι' ἕνα σιγανὸ «ναί».

Τὸ ἔργο του τιμήθηκε τόσο, ὅσο ἀκατάληπτο στάθηκε γιὰ τοὺς πολλοὺς. Αὐτὸς ὁ βαθυστόχαστος Σικελός, αὐτὸς ὁ αὐστηρὸς διανοούμενος εἶχε τὴν «τύχη» τὴ μοναδικὴ νὰ υἱοθετηθῇ ἀπὸ τὸν διεθνή στομπισμό. Μὲ τὸν πόθο νὰ βγῇ ἀπ' τὴν γκρίζα ζωὴ τοῦ καθηγητῆ, βαρεῖα χτυπημένος ὡς ἦταν ἀπὸ τὶς οἰκογενειακὲς τραγωδίαις... πὼς μποροῦσε νὰ μὴν προσκολληθῇ σ' ἐκείνους ποὺ τὸν ἀγαποῦσαν καὶ τὸν τιμοῦσαν μὰ καὶ τὸν παραμόρφωναν;

Τὸ θεατρικὸ κοινὸ τὸν χειροκροτεῖ γιατί ἔμαθε πὼς πρέπει νὰ τὸν χειροκροτᾷ. Πολλὲς φορές μάλιστα ἀφοῦ τὸν ἐπευφημήσει, κουράζεται μὲ τὴν τεχνικὴν του ποὺ τοῦ εἶναι κομμάτι ἀκατάληπτη καὶ ποὺ μοιάζει μὲ τὴν τεχνικὴ τῶν ἀστυνομικῶν μυθιστορημάτων.

Μερικοὶ πάλι τὸν χαρακτηρίζουν ἀνιαρὸ ἐκ τῶν προτέρων καὶ δὲν πᾶν νὰ τὸν δοῦν. Πολὺ λίγο γνωστὸ εἶναι στὸ ἐξωτερικὸ ὅτι οἱ ἰδιότητες τοῦ δραματικοῦ συγγραφέα βρίσκονται πενταπλασιασμένες στὶς νουβέλ-

λες του ὅπου ἡ οἰκοδομικὴ εἶναι μικρότερη, τὸ στὺλ καλύτερο καὶ τὸ ἀνθρώπινο στοιχεῖο πειὸ θεατὸ.

Δημιουργῶντας μεγάλο θόρυβο γύρω ἀπ' τὸ θεατρικὸ ἔργο τοῦ Πιραντέλλο καὶ παραμιελῶντας τὶς νουβέλλες του, ὑπὸ τὸ πρόσχημα ὅτι τὰ θεάτρά του ἦταν δηκτικὰ, παράδοξα «πρωτοποριακά» καὶ ὅτι μερικὲς νουβέλλες του, εἶναι λίγο γερασμένες «à la Maupassant» παραγνώρισαν τὸν συγγραφέα καὶ πλήγωσαν τὸν ἄνθρωπο.

Ἄν θέλουμε νὰ γνωρίσουμε τὸν ἀληθινὸ Πιραντέλλο δὲν πρέπει νὰ τὸν ἀναζητήσουμε οὔτε στὸ θεατρικὸ του ἔργο, οὔτε ἀκόμα στὰ μυθιστορημάτα του — ποῦναι κάπως ἐκτεταμένα ὅπως ὅλα τὰ ἰταλικά μυθιστορήματα — ἀλλὰ στὶς νουβέλλες του, τὶς ἀνόμοιες, τὶς ποικίλες, τὶς ἀπροσδόκητες μὲ τὴν ἀνώτερη μορφή,

(μετάφραση Ρ.) Juliette Bertrand

ΜΑΚΡΙΑ ΑΠ' ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ ...

Ἐνα ταξειδί πόθησεν ἡ δόλια σου ψυχὴ,
μακριά-μακριά ἀπ' τὴν ἄχαρη καὶ γκρίζα πολιτεία
μέσ' στὴ γαλάζια θάλασσα ποὺ κάθε ροδαυγὴ
καὶ κάθε δεῖλι προσπερνοῦν τὰ δόλοεκα τὰ πλοῖα..

Τὰ μάτια σου ἄγια δάκρυα γεμάτα πὼς κυττοῦν
τ' ἄχνὸ βουνὸ ποὺ φαίνεται στὴν ἄκρη τῆς θαλάσσης
ἐκεῖ ποὺ κύματα μ' ἀφρὸ τὴν ἀμμουδιά φιλοῦν
θᾶθελες δύσμοιρη ψυχὴ, γλυκὰ νὰ ξαποστάσης...

Ὅπου λευκοὶ πανέμορφοι στείνουν φωλιὰν οἱ γλᾶροι
ζυγιάζοντας τὰ δλάνοιχτα φτερά τους στὸν ἀγέρα,
μέσ' στὴ γαλήνη τῆ γλυκειά, μιὰ νύχτα μὲ φεγγάρι,
νὰ δῆς τὴν ἡρεμίά σου νὰ φτάνει ἀχνὴ ἀπὸ πέρα...

Μὲ συντροφιά τοῦ κύματος τὸν φλοῖσβο ποὺ φιλάει,
τὴν ἄμμο καὶ τὰ μακρινὰ ποὺ προσπερνοῦν βαπόρια
νὰ νοιώσεις μέσα σου χαρὰ καινούργια νὰ ξυπνάει,
ν' ἀνθεῖ βαθεῖα σου ὡς θὰ ζεῖς ἀπὸ τὸν κόσμον ἀχώρια...

Τὶς νύχτες ποὺ θὰ ξαγρυπνᾷς μὲ τ' ἀσημένια ἀστέρια
καὶ τὸ χρυσὸ χαμόγελο τοῦ φεγγαριοῦ συντρόφους
θ' ἀπλώνεις, πλέρια ἀπὸ χαρὰ, τὰ δόλοεκα σου χέρια,
γιὰ ν' ἀγκαλιάσεις τὰ βουνά, τὶς θάλασσες, τοὺς λόφους....

Π' ἀπὸ μακριὰ θὰ σὲ θωροῦν στὴν ἀμμουδιά μονάχη...
θὰ λές: Θεὲ σ' εὐχαριστῶ γιὰ τὴν γλυκειὰ εὐτυχία...
Στὴ γλῶσσα τους θὰ σοῦ μιλοῦν οἱ μολυβδένιοι βράχοι,
ἐνῶ τὸ κύμα εἰρηνικὸ θὰ σπάει στὴν παραλία...

MONA LIZA

Η ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

Κλεάρχου Μιμίκου: **ΛΑΜΠΡΟΣ ΠΟΡΦΥΡΑΣ**

(Φιλολογική Μελέτη)

Το περιεχόμενο του βιβλίου — που μου στάλθηκε δω και λίγες μέρες — είναι μια φιλολογική μελέτη του φίλου και ποιητή κ. Κλ. Μιμίκου γύρω από την ζωή και το έργο του μακαρίτη Λάμπρου Πορφύρα του ποιητή των «Σκιών».

Η μελέτη αυτή δόθηκε σε διάλεξι του φιλολογικού συλλόγου Αιγίου «Ανάπλασις» από τον κ. Κλ. Μιμικό και με την ίδια της μορφή τυπώθηκε σε βιβλίο...

Ο κ. Κλ. Μιμικός είναι γνωστός στους πνευματικούς κύκλους των νέων.

Και το έργο του - κριτική και ποίηση κυρίως - είναι σκόρπιο, σε πολλά περιοδικά κι' εφημερίδες του τόπου μας, διαλεχτό και αξιοπρόσεχτο.

Με την υπομονή και την εργατικότητα μέλισσας ο κ. Κλ. Μιμ. έσκυψε με προσοχή στο έργο του Λάμπρου Πορφύρα, μελέτησε την ζωή του και μ' άφοσίωση κηπουρού συγκέντρωσε τα στοιχεία αυτά και μ' αστάχτη πρόσφερε στ' όλιγοσέλιδο συμπληρωτικό του βιβλίο.

Η έμπνευση του κ. Κλ. Μιμ. ν' ασχοληθῆ με τον Λάμπρο Πορφύρα έναν ποιητή που το έργο του μεις οί Νεοέλληνες πρέπει να προσέξουμε ήταν από κάθε άποψη όρθη και πολύ πετυχημένη.

Όχι βέβαια γιατί έτσι πλουτίζομαστε πνευματικά αποταμιεύοντας γνώσεις για έναν από τους πειό γλυκούς μας λυρικούς ποιητές που δεν ζει πειά, όσο γιατί στη μεταπολεμική αυτή εποχή την γεμάτη αμφιβολίες και δισταγμούς, όπου κάθε καλή προσπάθεια σκοντάφτει πάνω σε χίλια - δυό εμπόδια που φέρουν σε πολλούς την απογοήτευση, ή μελέτη αυτή για τον Λάμπρο Πορ-

φύρα, γινόμενη από έναν νέον, φανερώνει το σεβασμό και την έχτιμηση της νέας φιλολογικής γενιάς πρὸς έναν παλιότερό της κι' είναι ακόμα μιὰ πνευματική τονωτική ένεση πίστης, ενέργειας, θάρρους και έχτιμησης των νέων πρὸς τους παλιούς λογοτέχνες για τὰ έργα τους.

Ο κ. Κλ. Μιμ. στην μελέτη του αυτή είναι πρωτότυπος, λεπτός παρατηρητής και ζωγραφικώτατος, και κλείνει μιὰ κριτική διάθεση μ' ένα δυνατό και πλούσιο περιεχόμενο. Διαβάζοντάς την κανείς δεν βρίσκει μιάν άπλη πνευματική ευχαρίστηση — είναι γραμμένη μ' ένα θαυμάσιο στρωτό γράψιμο — αλλά ένα πλούσιο έσωτερικόν άνθρωπο με άφτονα πνευματικά χαρίσματα, αναγκαία στην εποχή μας για να διακριθῆς.

Βρίσκει κανείς πὸς ἡ μελέτη αυτή του κ. Κλ. Μιμ. είναι αρκετά τέλεια και πὸς την ξεχωρίζει άμεση εἴσοδο στο θέμα, γοργότητα αφήγησης, φράσεις σύντομες και ἔλλειψη πολυλογίας. Ξέρει ο κ. Κλ. Μιμ. πολύ καλά την αξία της κριτικής έκφρασης και δεν καταβάλλει καμμιὰ προσπάθεια να ξεχυθεῖ σε λυρικές ἐξάρσεις που σίγουρα θὰ ζημιώναν την μελέτη του. Με την αγάπη και την έχτιμηση που ἔχει ο κ. Κλ. Μιμ. στο έργο του αξέχαστου Πορφύρα μ' αστάχτη κάμε να νοιώσουμε την καλλιτεχνική συγκίνηση που πηγάζει από κάθε έργο αληθινῆς πνοῆς ὅπως είναι το έργο του ποιητοῦ των «Σκιών».

Αὐτός είναι ο «Λάμπρος Πορφύρας» του κ. Κλ. Μιμ. ένα έργο δημιουργικό χωρίς ξερη κριτική δοκιμή σχολαστικού μελετητή.

Όποιος γνωρίζει την γλώσσα της κριτικής θὰ ὁμολογήσει, πὸς ο κ. Κλ. Μιμ. αναλύοντας το έργο και τὴ ζωή του ποιητή Πορφύρα, πέτυχε να δώσει χρώμα στην μελέτη του, ν' αποδώσει ὅλη την δροσιά και την λυρική απλότητα του έργου του αξέχαστου καθημερινού περιπατητή της γοητευτικής ακρογιαλιάς της Φρεα-

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΝΕΟΛΟΓΙΑ

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΕΤΟΣ Γ' ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β' ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ	Δεκέμβριος 1936 ΟΔΟΣ ΠΑΛΑΙΩΝ ΠΑΤΡΩΝ ΓΕΡΜΑΝΟΥ 11β ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ	ΑΡΙΘ ΦΥΛΛΟΥ 9 (32) ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ
Ετησία Δρ. 40 Εξάμηνος » 25 Τρίμηνος » 15	ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΕΠΙΤΡΟΠΗ	Ετησία Francs Fr. 15 Τὸ φύλλο δεχ. 4

ΑΠΟ ΜΗΝΑ ΣΕ ΜΗΝΑ

ΜΑΡΙΑ ΠΟΛΥΔΟΥΡΗ

Το περιοδικό μας κυκλοφόρησε αυτές, τις ἡμέρες το βιβλίο του συνεργάτου μας κ. Τάκη Δόξα «Μαρία Πολυδούρη».

Πρόκειται για μιὰ αισθητική μελέτη, που δόθηκε ὡς διάλεξι ἀπ' τὸν συγγραφέα στο Λύκειο των Ἑλληνίδων του Πύργου Ἑλίας, στην ὁποία ὁ συγγραφέας με άρκετή δεξιότητα και γλαφυρότητα ἀναλύει το ποιητικό έργο της Μαρίας Πολυδούρη.

Η «Μακεδονική Νεολογία» προβαίνοντας στην έκδοση του βιβλίου αὐτοῦ είναι βεβαία πὸς προσφέρει μιὰ θετική ὑπηρεσία στα Ἑλληνικά γράμματα και ειδικώτερα στην φιλολογία που δημιουργήθηκε γύρω από το έργο της αλησμόνητης ποιήτριας.

Η ΓΙΟΡΤΗ ΤΩΝ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ

ΤΟΥ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ ΣΧΙΝΑ

Υπάρχει στην πόλη μας μιὰ ὁμάς ἀφοίτων του Παρθεναγωγείου Σχινᾶ που δρᾶ κι' εργάζεται ἀθόρυβα μ' ἀποτελεσματικά.

Στις 13 του μηνός ἔδωσε μιὰ γιορτή στο κινηματοθέατρο «ΠΑΛΛΑΣ» που στέφθηκε από πλήρη ἐπιτυχία. Το κυριώτερο μέρος του προγράμματος ἀπέτελεσε το μονόπρακτο της συνεργατίας μας κ. **Ρούλας Βαρέλλα-Παπαδημητρίου** που είχε μεγάλη ἐπιτυχία.

τίδας «Έκει — που — ανάμεσα από τους βράχους, πλάι στα κύματα, ὁ Πορφύρας ἀντίκρυζε πέρα στο βάθος τὰ καράβια που ἔπλεαν ἀργά, κι' ἐσυντρόφευε με την ἀπέραντη συμπάθειά του τους γλάρους, που διέγραφαν ἀνάερα τὰ παράδοξα γεωμετρικά σχήματά τους».

ΓΙΑΝΝΗΣ ΦΛΙΑΣΙΟΣ

Συγχαίρουμε τὸν σύλλογο αὐτὸν και τὸν εὐχόμεσθε να ἐξακολουθήσει το έργο του, που είναι τόσο ἀπαραίτητο για τὴν πόλη μας.

Η ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

Με ευχαρίστηση ἀγγέλλουμε πὸς την κριτική των βιβλίων ἀνέλαβε ὁ διαλεκτός συνεργάτης μας κ. Βασίλης Νεοχωρίτης. Ἀπὸ το προσεχές φύλλο θὰ ἀφιερωθῆ τακτική σελίδα για τὴν κρίσι των βιβλίων που μ' αστάχτη στέλνονται.

ΤΟ «ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ»

Ἀπὸ του προσεχούς Ἰανουαρίου το περιοδικό μας θὰ προβῆ στην έκδοση ἑνὸς Βιβλιογραφικοῦ Δελτίου με σκοπό την καλύτερη παρακολούθηση της κινήσεως του Ἑλληνικοῦ και ἰδιαίτερα του Μακεδονικοῦ Βιβλίου. Μέσα στις σελίδες του θὰ ἀναγγέλλεται κάθε καινούργιο βιβλίο που θὰ ἐκδίδεται και θὰ παρακολουθεῖται ὅλη ἡ κίνηση του τύπου που θ' ἀφορᾶ το Ἑλληνικό βιβλίο.

Ἐλπίζουμε πὸς στην προσπάθειά μας αὐτή θὰ βρούμε συμπαραστάτας και βοηθούς ὅλους τους Ἑλληνας λογίους που ἐνδιαφέρονται για τὴν κίνηση του βιβλίου.

Με χαρά μας ἀναγγέλλουμε τους ἀρραβῶνας της ἀγαπητῆς μας **Μαρίας Δ. Γεωργίτσας** (Ἐπεσομένης Λαίδης) με τὸν κ. **Στέλλιο Ἀτκχτιδη**. Η Μακεδονική Νεολογία τους συγχαίρει θερμὰ και τους εὐχεται κάθε εὐτυχία.

Πλουσίαν Συλλογὴν χρησίμων δώρων θὰ βρῆτε στὸν μοναδικὸν οἶκον

ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟΝ ΜΠΑΡΖΙΛΑ·Ι·

Συγγροῦ 1

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Ἀγαπητοὶ φίλοι,

Πρῶτα - πρῶτα σὰς εὐχομαι καλὲς γιορτὲς κ' εὐτυχημένον τὸν καινούργιο χρόνον. Καθὼς βλέπετε, ἡ ἔκδοσίς μου γίνεται ταχτικώτατα κ' ἔτοι θὰ ἐξακολουθήσῃ ἀπὸ τώρα κ' ὕστερα.

Εὐχαριστῶ γενικὰ ὅλους τοὺς καλοὺς μου φίλους γιὰ τὶς εὐχὲς ποὺ μοῦ ἀπηύθησαν καὶ τὰ συγχαρητήριά τους. Μὲ κατασυκίνησαν :

Καὶ τώρα ἄς ἀπαντήσω στὰ γράμματά σας :

Δ)δα Νίν. Γεωργ. Ἀθήνα. Ἔλαβα τὴ συνδρομὴ σας καὶ τὰ γράμματά σας μὲ τὰ τόσα καλὰ λόγια. Στὰ ἐρωτήματά σας ἀπαντήσαμε ἰδιαίτερα. Εὐχαριστοῦμε.

κ. Καλ. Διὰκ. Γύθειο. Γιὰ τὰ καλὰ σας λόγια εὐχαριστοῦμε. Ποίημα λάβαμε. Κι' ἀπαντήσαμε ἰδιαίτερος.

Μόνα Λίζα Ἐνταῦθα. Λάβαμε τὴ νέα σας συνεργασία καὶ σὰς εὐχαριστοῦμε θερμώτατα. Μάθαμε πὼς εἶστε... συνώνυμη μ' ἓνα ἀπὸ τὰ μέλη μας καὶ ὡς ἐκ τούτου, μεγαλώνει ἡ περιέργειά μας νὰ σὰς γνωρίσουμε. Δὲν περνάτε μιὰ μέρα ἀπὸ τὰ Γραφεῖα μας ; Θὰ χαροῦμε ὑπερβολικά.

Δ)δα Ἀνν. Βιγλ. Πειραιᾶ. Συνδρομὴ καὶ γράμμα σας λάβαμε κ' ἀπαντήσαμε ἰδιαίτερος.

κ. Ὀλμ. Περ. Ἀθήνα. Λάβαμε τὴ συνεργασία σας καὶ τὸ γράμμα μὲ τὰ καλὰ λόγια καὶ σὰς εὐχαριστοῦμε πολὺ, Διεύθυνσι διορθῶνουμε.

κ. Νιόν. Μαρίνον Ζάκυνθον. Τὰ καλὰ σας λόγια καὶ ἡ συνδρομὴ σας μᾶς συνεκίνησαν.

κ. Maurice Chevalier Χανιά. Συνδρομὴ σας ἐλάβαμε. Σὰς ἐνεγράψαμε συνδρομητή.

Δ)δα Γρίφον Καβάλλα. Σ' ὅλες τὶς ἐρωτήσεις σας ἀπαντᾷ αὐτὸ τὸ ἴδιο τὸ φύλλο, ποὺ ἐκδόθηκε στὴν ὥρα του, πράγμα ποὺ θὰ συνεχισθῇ — νῶστε βεβαίᾳ γι' αὐτό, — ἀπὸ τώρα κ' ὕστερα.

κ. Χρυσ. Ζητ. Ἐνταῦθα. Λάβαμε τὴν ἐκλεχτὴ σας συνεργασία καὶ τὴ συνδρομὴ σας καὶ σὰς εὐχαριστοῦμε θερμὰ καθὼς καὶ γιὰ τὰ τόσο καλὰ σας λόγια.

Δ)δα Γαλιάνδρα Σύρον. Συνδρομὴ σας λάβαμε καὶ σὰς ταχυδρομοῦμε τὰ φυλλάδια ποὺ μᾶς ζητᾶτε. Εὐχαριστοῦμε.

κ. Δημ. Δημ. Δράμα. Συνδρομὴ λάβα-

με. Εὐχαριστοῦμε. Ἀγγελίες σας δημοσιεύονται.

Καλὲς γιορτὲς.

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΝΕΟΛΟΓΙΑ

ΜΙΚΡΑΙ ΑΓΔΕΛΙΑΙ

Γ—89 Ἀγαπημένη μου **Γρίφε** γιὰ τοὺς εὐτυχῆς ἀρραβῶνες σου εὐχομαι ὁ δρόμος σου μὲ λουλούδια νάσαι σπαρμένος καὶ στὴν ζωὴ σου παντοτεινὰ ἡ εὐτυχία νὰ σὲ συνοδεύῃ ὅπως σοῦ ἀξίζει.

Σφιγῆ

Γ—90 **Γρίφε**, ἀγαπημένη, δέξου πολὲς εὐχὲς καὶ ἄπειρα συγχαρητήρια

Ἄβα

Γ—91 Καθυστερημένη ἀπάντησι στὴ (Γ—82) **Γρίφε**, **Ξεπεσμένη Λαΐδη**, **Ρέλια** : Ἡ «ἐπιστάμενες ἀναζητήσεις» σας προδίδουν κακὲς διαθέσεις. Ἄλλ' εὐτυχῶς ἔχω δηλώσει ἀπὸ καιρὸ πὼς δὲν δέχομαι ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ λαϊκὰς ἐπιτροπὰς !!

ΤΡΙΣΚΑΤΑΡΑΤΟΣ

Γ—92 **Γρίφε**, πὼς αὐτὴ ἡ ἀπρόοπτη ἐξοδος ἀπ' τὴν αὐστηρὴ σου ἀπομόνωση ; Προτείνω νὰ πανηγυρίσουμε τὸ γεγονός ἀλληλογράφοντας δύο μῆνες. Δέχεσαι, κυρία !

ΤΡΙΣΚΑΤΑΡΑΤΟΣ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ

Ἐκυκλοφόρησε τὸ τρίτον τεῦχος (Δεκεμβρίου) τοῦ λογοτεχνικοῦ καὶ βιβλιογραφικοῦ περιοδικοῦ «Πνευματικὴ Ζωή», τὸ ὁποῖον ἐκδίδει τὸ Γραφεῖον Πνευματικῶν Ὑπηρεσιῶν. Ὅπως πάντοτε, περιέχει ἐκλεκτὴν συνεργασίαν, ἐκ τῆς ὁποίας σημειοῦμεν μελέτας τῶν κ. κ. Κλέωνος Παράσχου καὶ Γιάννη Σκαρίμπα, διήγημα τῆς κ. Μαξίμου (Ἰρσίμ), ποιήματα τῆς κ. Κλεαρῆτης Δίπλα Μαλάμου καὶ τῶν κ. κ. Ἀργῆ Κόρακα, Γ. Τσουκαλᾶ καὶ Κώστα Γ. Καλαντζῆ, κριτικὴν βιβλίου τοῦ κ. Γιάννη Χατζίνη, ἄρθρον καὶ χρονογράφημα τοῦ κ. Μελῆ Νικολάδη, παρακολούθησι τοῦ Ἐπαρχιακοῦ Τύπου τοῦ κ. Κ. Γ. Κ., πλήρες βιβλιογραφικὸν δελτίον, σημειώματα, ἄφθονον πνευματικὴν κίνησιν, κ.λ.π.

Στυλογράφους με μολύβι αυτόματο συγχρόνως
εις πλουσίαν συλλογήν λόγω τῶν ἐορτῶν

ΤΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ

ΜΠΑΡΖΙΛΑΪ

ΣΥΓΓΡΟΥ ΑΡΙΘ. 1

Πωλεῖ εἰς μισὴν τιμὴν

Ἐπωφεληθῆτε τῆς εὐκαιρίας

ΤΟ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟΝ ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΕΙΟΝ

ΕΓΝΑΤΙΑΣ 34

Στάσις Κολόμβου

Σᾶς ἐγγυᾶται

Ἰδεώδη ἀγνότητα ὑλικῶν, ποικιλίαν γλυκισμάτων
καὶ τιμὰς λογικὰς.

Θὰ γευματισθετε ἐφθηνὰ καὶ ἐκλεκτὰ
Κουζίνα Ἑλληνικὴ καὶ Εὐρωπαϊκὴ
Κοτόπουλα, ἐντροάδες, ψάρια κ.λ.π.

Εἰς τοὺς προκαταβάλλοντες γίνεται σχετικὴ ἔκ-
πτωσης.